САЙЛОВЛАР ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ ЭЗГУ ФАЗИЛАТЛАРИ НАМОЙИШИ БЎЛСИН!

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1999 йил 25 ноябр пайшанба

Сотувда эркин нархда № 233 (2271)

ПРЕЗИДЕНТЛИККА НОМЗОДЛАР РЎЙХАТГА ОЛИНДИ

2000 йил 9 январ — Президент сайловлари куни. Аввал хабар берганимиздек, «Фидокорлар», «Адолат», «Ватан тараққиёти» партиялари қурултойларида ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгаши депутатлари сессияларида бўлажак сайловларда Президентликка Ислом Каримов номзоди кўрсатилган эди. Марказий сайлов комиссиясидан олинган хабарларга кўра, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов бўлажак сайловларда Фидокорлар миллий-демократик партияси номзоди сифатида иштирок этишга ўз розилигини билдирган. Шунингдек, Ислом Каримов Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашлари депутатлари, «Адолат» ва «Ватан тараққиёти» партиялари қурултойлари қатнашчиларига ўз номзодини Президентликка кўрсатганликлари учун самимий миннатдорлик изҳор этган.

Ўзбекистон Халқ демократик партияси ўз қурултойида мазкур партия биринчи котиби Абдулҳафиз Жалолов номзодини Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига кўрсатган эди. Абдулҳафиз Жалолов бўлажак сайловларда Халқ демократик партияси номзоди сифатида иштирок этишга розилик берган.

24 ноябр куни Марказий сайлов комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Уни Марказий сайлов комиссияси Раиси Н. Комилов бошқарди. Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодларни рўйхатга олиш тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. «Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида»ги Қонуннинг 25-моддасига мувофиқ Ўзбекистон Фидокорлар миллий-демократик партияси томонидан кўрсатилган Ислом Абдуғаниевич Каримов ҳамда Ўзбекистон Халқ демократик партияси томонидан кўрсатилган Абдулҳафиз Мараҳимович Жалолов Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод этиб рўйхатга олиндилар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ

ҚАРОРИ

Ислом Абдуғаниевич Каримовни Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод этиб рўйхатга олиш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига кўрсатилган номзодни рўйхатга олиш юзасидан Ўзбекистон Фидокорлар миллий-демократик партияси тақдим этган ҳужжатларни кўриб чиқиб ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти **И. А. Каримов**нинг Фидокорлар миллий-демократик партиясидан Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида номзоди овозга қўйилишига розилик аризасига кўра «Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида»ги Қонуннинг 25-моддасига мувофиқ,

Марказий сайлов комиссияси

ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Ўзбекистон Фидокорлар миллий-демократик партияси томонидан кўрсатилган **Ислом Абдуғаниевич Каримов** Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод этиб рўйхатга олинсин.

Марказий сайлов комиссиясининг Раиси Н. КОМИЛОВ.

Тошкент, 1999 йил 24 ноябр.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ

ҚАРОРИ

Абдулҳафиз Мараҳимович Жалоловни Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод этиб рўйхатга олиш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентлигига кўрсатилган номзодни рўйхатга олиш юзасидан Ўзбекистон Халқ демократик партияси тақдим этган ҳужжатларни кўриб чиқиб ҳамда Ўзбекистон Халқ демократик партияси биринчи котиби, Фанлар академияси Фалсафа ва ҳуқуқ институти директори **А. М. Жалолов**нинг Ўзбекистон Халқ демократик партиясидан Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловида номзоди овозга қўйилишига розилик аризасига кўра «Ўзбекистон Республикаси Президенти сайлови тўғрисида»ги Қонуннинг 25-моддасига мувофиқ,

Марказий сайлов комиссияси

ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Ўзбекистон Халқ демократик партияси томонидан кўрсатилган **Абдулҳафиз Мараҳимович Жалолов** Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод этиб рўйхатга олинсин.

Марказий сайлов комиссиясининг Раиси Н. КОМИЛОВ.

Тошкент, 1999 йил 24 ноябр.

Шунингдек, мажлисда кун тартибига киритилган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ўтказувчи айрим округ сайлов комиссиялари таркибларига ўзгартиришлар киритиш тўғрисидаги масала кўриб чиқилди ва тегишли қарор қабул қилинди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси сайловига тайёргарлик кўриш юзасидан Тошкент шаҳридаги 20-Шайхонтоҳур ва Наманган вилоятидаги 85-Тўрақўрғон округ сайлов комиссиялари раисларининг ҳисоботлари ҳам тингланди. Округ сайлов комиссиялари зиммасига сайловолди ташвиқотини янада уюшқоқлик билан ўтказиш, номзодлар билан учрашувларнинг адолатли, тенг ва демократик тамойиллар асосида ўтказилиши учун шарт-шароит яратиш, сайлов участкалари фаолиятини янада жонлантириш вазифалари юклатилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси сайловларига тайёргарлик кўриш юзасидан Ўзбекистон Почта ва телекоммуникациялар агентлигининг ахбороти тингланди.

Олий Мажлисга сайлов ўтказувчи округ сайлов комиссияларининг овоз бериш натижалари тўғрисидаги баёнларини жойларда қабул қилиб олишни уюштириш тўғрисидаги ахборот тингланди.

Шунингдек, Марказий сайлов комиссияси ваколатлари доирасига кирувчи бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

(ЎзА)

Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашлари депутатлари, «Адолат» ва «Ватан тараққиёти» партиялари қурултойлари қатнашчиларига

Ҳурматли ватандошлар!

Халқ депутатлари Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, халқ депутатлари вилоят ва Тошкент шаҳар Кенгашлари сессияларида, сиёсий партиялар қурултойларида менинг номзодим бўлажак сайловларда Ўзбекистон Республикаси Президентлигига кўрсатилгани учун чин юракдан самимий миннатдорлигимни билдираман.

Сизларнинг бу юксак ишончингиз менга куч-ғайрат бағишлаши билан биргаликда зиммамга катта масъулият юклашини ҳам чуқур ҳис этаман.

Бундан буён ҳам бағри кенг ва танти халқимизнинг менга боғлаётган орзу умидларини рўёбга чиқариш, тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш, бахтли ва фаровон турмуш кечиришлари учун шароит яратиш, озод Ўзбекистоннинг барқарор тараққиётини изчил давом эттириб, жаҳон ҳамжамиятидаги нуфузини янада ошириш йўлида ўзимнинг меҳнатим, билим ва тажрибамни аямайман.

Озод ва обод Ватан барпо этишдек эзгу, муқаддас ниятга эришиш йўлида қилаётган бунёдкорлик ишларингизда барчангизга зафарлар тилайман.

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

КУН ТАРТИБИДА — САЙЛОВГА ТАЙЁРГАРЛИК

Нукусда Қорақалпоғистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Унда сайловга тайёргарлик, сайловчиларнинг номзодлар билан учрашувлари қандай ташкил этилаётгани, бу борада оммавий ахборот воситаларининг роли каби масалалар муҳокама этилди.

Мажлисда сайловолди ташвиқот-тарғибот ишлари, номзодлар билан учрашувлар сайловлар тўғрисидаги қонунлар асосида адолатли, ошкоралик вазиятида ўтаётгани таъкидланди. Сайлов округлари ва участкалари сайловчиларнинг овоз бериши учун зарур барча воситалар билан таъминланган. Шу билан бирга, Беруний, Чимбой туманларидаги баъзи участкаларда бу борадаги ишларда сусткашликка йўл қўйилаётир.

А. ИСКАНДАРОВ,
ЎзА мухбири.

ОЙДИН КЕЛАЖАК ЙЎЛИ

Иккинчи мақола

5. Мулкдорлар

Мулкдорлар деганда янги корхоналар, уларни яратган ишбилармон кишилар кўз олдингизга келади. Истиқлолдан аввал бу тушунча бўлмаган.

Қизилтепада Хатича Воҳидова деган аёл бор. Унинг «Хатича» хусусий фирмаси миллий ҳунармандчилик ва аҳолига маиший хизмат кўрсатишга ихтисослашган.

Олти нафар фарзандни тарбиялаб вояга етказган оддий ўзбек аёли Хатича Воҳидова қилаётган савоб ишлари кўнгилга ёруғлик бағишлайди. Унинг фирмаси асосан ёшларга яқин ўтмишда унутиб юборилган миллий ҳунармандчилик, пазандаликнинг 12 тури сирларини ўргатади.

Бугун Қизилтепа савдо дўконларида ширмойи кулча, қанили нон, лавзаки ҳолва, кунжутли ҳолва ёҳуд зардўзлик, патдўзлик, каштачилик санъатининг кўркам намуналарини кўрган кишининг кўзи қувонади. Бу неъматларнинг аксарияти Хатича опа бошлиқ қўли гул қизлар, йигитлари томонидан тайёрланган. Фирманинг марказий цехида 74 нафар бўстонлик қизлар меҳнат қилади, 100 дан ошиғи эса, буюртма асосида уйида иш бажаради. Бултур улар яратган маҳсулот қиймати 4 миллион сўмдан ошди. Мустақиллик байрами арафасида тўрт нафар ёшнинг тўйини ўзлари ҳисобидан ўтказган, 50 нафар тўйболага тўёна сифатида бошдан-оёқ зардўзи либос инъом этган ҳам шу қиз-йигитлардир.

Хатича Воҳидова «Энг фаол» республика кўрик-конкурси ғолиби, «Мен ҳам истиқлолимизнинг кенг қанот ёзишига жиндай бўлсада, ҳиссамни қўшсам, дейман», дейди у. Мана шундай эзгу ният билан тонгни шомга улаб меҳнат қилаётган фидойилар вилоятда оз эмас.

Навоий туманида чўл шароитида манглай тери эвазига болдан ширин анору узум, олмаю шафтоли етиштириб дастурхонимизни безаётган Маҳмуд Исмоилов ҳам шуларнинг биридир.

Саҳро қўйнида кўркам боғлар, олмазору шафтолизорлар, узумзорлар, теракзорлар яратишнинг ўзи бўладими?

Инсон заминни яшнатувчи меҳнати туфайли ҳам эъзозга сазовордир. Маҳмуд бош бўлган Раҳим Исмоилов номидаги деҳқон фермер хўжалиги ўтган йили 168 гектар ерга пахта экиб, чўл шароитида 33 центнердан ҳосил кўтарган, 2,5 миллион сўм соф даромад қилган. Бу йил эса улар 600 тонналик хирмон уйишди. Кўзлаган режага нисбатан 120 тонна ошиқ, деган гап бу. «Бунинг сири — меҳнат ва рағбат, — дейди Маҳмуд. — Биз маъданли ўғитдан кам фойдаланамиз, ҳар гектар ерга 15-20 тоннадан маҳаллий гўнг соламиз. Заҳматкаш аъзоларимиз меҳнатини сийлашни ҳам унутмаймиз. Мана, Турсунбой Ҳакимов, меҳнатлари учун хўжалик ҳисобидан «Тико» енгил машинаси билан мукофотланди».

Хўжаликда ишлаётган 75 нафар ишчининг қайси бири билан суҳбатлашманг, меҳнатининг мевасини кўраётганлигидан дили равшан эканлигини айтади.

Вилоятда 476 та фермер хўжалик бўлиб, шунинг 332 таси ҳозир мустақил фаолият кўрсатмоқда.

6. «Биздан озод ва обод Ватан қолсин!»

Навоийда элим деб, юртим деб ёниб яшаётган фидойилар жуда кўп. Ва уларга савдо ходимлари, саноатчилар ҳамиша мададкор. Қишлоқларда янги савдо дўконлари, гузарлар қад ростламоқда, пештахталар эҳтиёжталаб, рақобатбардош маҳсулотлар билан тўлдирилмоқда. Меҳнаткашларга савдо ва маданий, маиший хизмат яхшиланмоқда.

«Кармана-нон» ҳиссадорлик жамияти ҳам бозор шароити талабларидан келиб чиқиб, нознеъматлар турини кўпайтиришга интилмоқда ва халқнинг дуосини олаётир. Хусусан, Қизилқум чўлларида, Нурота даштларида сурув ортидан юрган чўпончўлиқлар ҳам узлуксиз равишда 8 тур озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминланиб келинаётгани эътиборга моликдир.

Зеро, меҳнаткашга эътибор, меҳнатнинг қадрланиши янги ва янги ютуқларга йўл очади. Бу йил навоийликлар Бухоро қоракўл заводига 114 минг дона қоракўл тери топширган бўлса, шунинг 64 минг донаси жаҳон бозорига чиқарилади. Сифатли, бебаҳо...

Чўпон-чўлиқлар хонадонига ҳам тоза ичимлик суви, табиий газ кириб борган.

(Давоми 2-бетда).

Ҳозирги сайлов кампаниясининг ўзига хос хусусияти нимадан иборат? ЎзА мухбирининг ушбу саволига Андижон вилояти Жалолқудуқ туманидаги "Ёрқишлоқ" ширкат хўжалиги раисининг ўринбосари Муталлибжон Махмудов қуйидагича жавоб берди.

— Мен неча ўн йиллардан буён сайлов кампанияларида қатнашиб келмоқдаман. Кўп нарсаларнинг гувоҳи бўлдим. Шундай ҳолларни ҳам эслайманки, биздан фақат "юқоридан" тавсия қилинган номзод фамилияси ёзилган бюллетенни қутига ташлашгина талаб этиларди, холос. Энди эса шунисидан хурсандманки, ҳамма нарса ўзгариб кетди.

ЛОҚАЙДЛИККА ЎРИН ЙЎҚ

Биз Қирғизистон чегарасида яшаймиз. Бизнинг Ёрқишлоқда Ўш аэропортидаги самолётларнинг шовқини эшитилиб туради. Мен буни нега гапиряпман? Марказдан узоқлигимизга қарамасдан, ҳар бир сайловчи 2-"Ёрқишлоқ" сайлов участкасида олиб борилаётган сайловолди ҳаракатларидан бохабар. Учрашувларга одамлар катта қизиқиш билан қарамоқда, номзодларнинг ютуқ ва камчиликларини қизғин муҳокама қилиб, ким учун овоз бериш масаласини ҳал қилмоқда. Биз бу масалага илгаригидек бефарқ қарай олмаймиз. Бу эса мустақил Ўзбекистонда демократия ривожининг муҳим белгисидир.

Республика Марказий сайлов комиссиясининг бенуқсон фаолиятини алоҳида қайд этиб ўтиш керак. Ҳатто энг олисдаги сайлов участкалари ҳам зарур адабиётлар, меъёрий ҳужжатлар ва тавсияномалар билан таъминланган. Оммавий ахборот воситалари билан ҳам ишлар яхши йўлга қўйилган. Буларнинг барчаси жамиятимиз сиёсий фаоллигини кучайтиришга, давлатимиз обрў-эътиборини мустаҳкамлашга хизмат қилади.

К. НИЗОМОВ,
ЎзА мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси мажлисида 1999 йилнинг 21 ноябрида Қамчиқ довонида рўй берган табиий офат оқибатлари тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Довонда қор кўчиши натижасида одамлар қурбон бўлди.

Қамчиқ довонида жабрланганларга ёрдам кўрсатиш, Тошкент-Қўқон автотрассасида йўл ҳаракатининг хавфсизлигини таъминлаш мақсадида Ҳукумат комиссияси тузилди.

Ўзбекистон раҳбарияти ва ҳукумати марҳумларнинг оила аъзолари, яқинлари ва қариндошларига чуқур таъзия изҳор қилади.

(ЎзА)

Қарор ва шарҳ

РАҲБАР — ҲАР ИШГА ЖАВОБГАР, ИШ ҲАҚИГА ҲАМ

Мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг асосий мақсади инсон турмуш фаровонлигини ошириш, унинг ҳаётий эҳтиёжларини қондириш, қобилият ва имкониятларини кенгроқ намоён этиш учун керакли шароитларни яратишдан иборат. Яқинда Вазирлар Маҳкамаси томонидан «Иш ҳақининг ўз вақтида тўланиши учун вазирликлар, идоралар ва хўжалик юритувчи субъектлар раҳбарларининг жавобгарлигини ошириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорнинг қабул қилиниши ҳам ислоҳотларнинг асосий тамойилларидан бири аҳолини ижтимоий ҳимоялаш эканлигини яна бир бор кўрсатди.

Мамлакатимиз халқ хўжалигида иш ҳақи ва бошқа тўловлардан қарздорлик миқдори таҳлил қилинганда бир қатор асосий тармоқлар, хусусан, қишлоқ ва сув хўжалиги, қурилиш, автомобил транспорти ва саноат корхоналарида қарздорлик кўрсаткичи камаймаётганлиги кузатилмоқда.

Хўш, ислоҳотлар одимига тушов бўлувчи бу хил нохуш ҳоллар нима сабабдан рўй бермоқда? Бундан буён иш ҳақининг ўз вақтида тўланиши учун нималар қилиш керак?

Юқорида тилга олинган тармоқларда иш ҳақининг ўз вақтида тўланмаётганлиги хўжалик субъектларининг молиявий ночорлиги, тегишли банклардаги ҳисоб рақамларида маблағларнинг етишмаётганлиги, бу борада илгари қабул қилинган меъёрий ҳужжатларга хилоф равишда тўлов интизомининг бузилиши, шунингдек, сифатсиз маҳсулотлар омборларда тўпланиб қолаётганлиги боис дебиторлик ва кредиторлик қарзлари кўпайиб кетганлиги туфайли рўй бермоқда. Гарчи мавжуд қонунлар ва меъёрий ҳужжатлар иш ҳақининг ўз вақтида тўланишини тақозо этса-да, ишларнинг қониқарсиз аҳволда эканлиги боис бу борада ҳукумат даражасида қўшимча чора-тадбирлар кўришга тўғри келди.

Иш ҳақининг ўз вақтида тўланиши учун раҳбарларнинг жавобгарлигини янада оширишни кўзда тутган мазкур қарор айни пайтда умумиқтисодиётимизнинг ривожланиши учун ҳам муҳим омил бўлиши турган гап. Шунингдек, хўжалик, яъни иш берувчи билан ишчи ўртасидаги меҳнат шартномаси асосида ўрнатилган муносабатлар ҳақиқий бозор иқтисодиёти талаблари даражасида эмаслиги сабабли ҳам мазкур ҳужжат дунёга келди. Чунончи, қарорнинг 1-бандида вазирликлар, идоралар ва хўжалик юритувчи субъектларнинг иш ҳақи ўз вақтида берилишини таъминлаш ва ушбу мақсадлар учун ажратилган маблағлардан мақсадли фойдаланиш бўйича ишлари қониқарсиз деб эътироф этилган.

Республика Прокуратурасининг берган маълумотларига кўра, ҳозирда мамлакатимиз бўйича ўз вақтида тўланмаган иш ҳақи қарзларининг миқдори ўтган йиллагига нисбатан бир мунча камайган. Лекин ҳозирги ҳолат ҳам ҳеч кимни қониқтириши мумкин эмас. Ушбу ишда масъул мансабдор ходимлардан 798 таси маъмурий, 138 таси эса интизомий жавобгарликка тортилган. Айбдор шахслардан 95,1 миллион сўмлик маблағ ихтиёрий равишда ундириб олинган. Бундан ташқари, 4,3 миллион сўмлик даъво аризалари судга оширилган. Иш ҳақи ва бошқа мажбурий тўловлар учун ажратилган маблағлар талон-тарож қилиниши, ўзлаштирилиши ва бошқа суиистеъмолликлар юзасидан 38 та жиноят иши қўзғатилган.

Маълумки, бозор муносабатларида иш ҳақи, аввало, ишчи кучи меҳнатининг баҳоси ва натижасидир. Зеро, ҳар қандай иқтисодий муносабат натижаси қилинган меҳнатнинг баҳоси билан белгиланади. Агар икки мустақил субъект — иш берувчи (раҳбар) ва ишчи ўртасидаги муносабатларда иш ҳақи тўлови муаммоси ўз вақтида ҳал этилмас экан, бу соғлом ҳолат деб ҳисобланмайди, демак ижтимоий адолат ўрнатиш масаласи кўндаланг туради. Афсуски, бир қатор хўжалик раҳбарлари иқтисодий ислоҳотлар моҳиятини тушуниб етмасликлари, масъулиятни ўз зиммаларидан соқит қилишга уринишлари оқибатида энг оддий ва қонуний муносабатлар ҳисобланмиш меҳнат шартномаси масаласига давлат аралашувини тақозо қилмоқда. Аввало, меҳнаткаш халқ манфаатларини кўзлаган мазкур қарорнинг 1-бандида **«вазирликлар ва идораларнинг, хўжалик юритувчи субъектлар ва хизмат кўрсатувчи тижорат банкларининг биринчи раҳбарлари иш ҳақининг ўз вақтида тўланишини таъминлаш ва ушбу мақсадлар учун назарда тутилган маблағлардан мақсадли фойдаланилиши учун шахсан жавоб берадилар»** деб таъкидланади.

Тўғри-да, мамлакатимиз меҳнаткашлари мустақиллигимизни мустаҳкамлашга ўзларининг ҳалол меҳнатлари билан ҳисса қўшаётган бир пайтда, нега энди баъзи бир лоқайд раҳбарларнинг ноқонуний ҳаракатлари ҳисобига одамлар азият чекишлари керак?! Иш ҳақи учун ажратилган маблағларни бошқа мақсадларда фойдаланиш каби қонунга хилоф ҳар қандай ҳаракат ўз жазосини топиши лозим. Чунки бундай иш тутиш фуқароларнинг ўз меҳнатига яраша тақдирланиш ҳуқуқлари таъминланмаслигига, охир-оқибатда жамиятда ижтимоий адолатнинг бузилишига олиб келади. Шунинг учун ҳам қарорда тижорат банклари меҳнатга ҳақ тўлашга йўналтириладиган мақсадли маблағлар ҳаракати ва уларнинг хўжалик юритувчи субъектлар томонидан белгиланган мақсадлар учун қатъий фойдаланилиши устидан таъсирчан назорат ўрнатишлари, иш ҳақи тўлаш учун олинган нақд пул маблағларидан белгиланган мақсадларда фойдаланмасликнинг ҳар бир ҳолати бўйича материалларни мазкур ҳолат аниқланган кундан бошлаб 5 кун мобайнида прокуратура органларига беришлари вазифа қилиб қўйилган.

Маълумки, иш ҳақи аҳоли даромадлари манбаининг асосий қисми ҳисобланади. Қолаверса, айнан иш ҳақи мамлакатимизда яратилаётган миллий даромаднинг таркибий қисмларидан биридир. Демак, иш ҳақи воситасида ишчи кучи унинг ўзаро тақсимотида иштирок этиш имкониятига эга. Ўз меҳнати билан миллий даромаднинг яратилишига ҳисса қўшган ишчиларни бирор раҳбар ёки хўжалик ташкилоти иштирок этиш ҳуқуқидан маҳрум қилишга ҳаққи йўқ. Бундай кўнгилсиз ҳолатга кўпчилик раҳбарлар дебиторлик қарзлари ва ишлаб чиқаришда зарар кўраётганларини дастак қилишади. Қарорнинг 2- ва 4-бандлари бундай баҳоналарга ўрин қолдирмайди. Хусусан, вазирлик, идора ва хўжалик юритувчи субъектлар раҳбарлари дебиторлик қарзларини ундириш ва ўзларига қарашли корхоналар ва ташкилотларда иш ҳақи бўйича мавжуд қарзларнинг 1999 йил 1 декабргача тўлиқ тўланишини таъминлаш учун ўзларининг бошқа ресурсларини сафарбар этиш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар кўришлари лозимлиги алоҳида уқтирилган.

Мазкур қарорнинг 4-бандида эса қарзларни ўз вақтида тўламаган хўжалик, ташкилотларнинг мол-мулклари Иқтисодий ночор корхоналар ишлари қўмитаси банкрот корхоналарни тугатиш комиссиялари билан биргаликда сотиш ва олинган маблағларни белгиланган тартибда меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича қарзларни тўлашга йўналтириш таъкидланган. Шундай қилиб, ушбу қарор ҳар қандай шароитда ҳам иш ҳақи бўйича қарзларни узиш асосий масала эканлигини яна бир бор уқтиради.

Бугунги кунда иш ҳақи халқимизнинг асосий даромад манбаи бўлиб, уларнинг харид қобилиятини ва турмуш даражасини белгилайди. Шундай шароитда иш ҳақи тўловларини кечиктириш ёки уни натура (пул ўрнига озиқ-овқат ва бошқа турдаги маҳсулотлар) шаклида амалга ошириш айрим раҳбарларнинг ҳамон эскича қарашлардан қутулолмаётганлиги, бозор иқтисодиёти қонунларига мослаша олмаётганлиги оқибатида рўй бермоқда.

Қарорнинг яна бир жиҳати шундаки, мамлакатимиз иқтисодиётининг асосий тармоғи бўлган пахтачилик ва унга яқин бошқа соҳаларда мавжуд иш ҳақи қарзларини тўлашга алоҳида эътибор қаратилган. Бу ҳақда қарорнинг 8-бандида тегишли идоралар зиммасига қуйидагилар юклатилган: **«1999 йил ноябр-декабр ойларида жорий иш ҳақи тўлаш ва хизмат кўрсатувчи корхоналар билан режали ҳисоб-китобларни таъминлаш учун пахта етиштирувчи хўжаликларга 2,0 миллиард сўм, «Ўзкимёсаноат» уюшмаси корхоналари ва ташкилотларига — 500 миллион сўм миқдоридаги мақсадли маблағларни махсус траншлар билан ажратсин».**

Адолатли демократик жамият қуриш йўлида ҳар бир фуқаронинг меҳнати муносиб тақдирланишини таъминлаш ҳукумат томонидан ижтимоий адолатни ўрнатиш бўйича кўрилаётган чора-тадбирларнинг энг муҳимидир.

Обиддин МАҲМУДОВ,
иқтисодий шарҳловчи.

АДОЛАТЛИ САЙЛОВЛАР – ДЕМОКРАТИЯ КЎЗГУСИ!

ОЙДИН КЕЛАЖАК ЙЎЛИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

«Қизилқумцемент» ҳиссадорлик жамияти ҳомийлигида барпо этилган кўркам гузар Кескантерак қишлоғи кўркига-кўрк қўшди. Бу ерда сартарошхона, новвойхона, дорихона, ҳаммом, тўйхона, чойхона, яъни бир маҳалла бошини бириктириш учун неки зарур бўлса, барчаси мавжуд. Қишлоқ ёшлари ҳашар йўли билан барпо этган кўркам чойхона кимнинг ҳавасини келтирмайди, дейсиз?

Тўйлар шу ерда ўтказилади. Келинларнинг қутлуғ қадами бу масканга олам-жаҳон севинч олиб келса, кексалар дуоси ҳамиша хайрли ишларга қанот бўлади.

Хайрли ишлар...

Истиқлол йилларида озмунча хайрли ишлар қилиндими? Улкан қурилишларчи? Йирик саноат корхоналари-чи?

Булар ким учун?

«Биздан озод ва обод Ватан қолсин!» — дейди Йўлбошчимиз.

Кимга?

Албатта, фарзандларимизга! Келажак наслларига!

Юртимизда истиқлолнинг дастлабки йилидан бошлаб амалга оширилаётган ҳар бир иш ана шу эзгу мақсадга қаратилган.

«Зарафшон-Ньюмонт» қўшма корхонаси, 3-гидрометаллургия заводи, Қизилқум фосфорит заводи кўз ўнгимизда қад ростламадими?

«Ңавоийазот», «Қизилқумцемент» ҳиссадорлик бирлашмаларида ўнлаб янги йўналишлар очилмадими?

Нега?

Энг аввало, ёшларга янги иш ўринлари очиш учун, шу билан бирга эҳтиёжталаб ва рақобатбардош маҳсулотлар билан жаҳон бозорига чиқиш — мамлакат салоҳиятини оширишга хизмат қилиш учун!..

Сир эмас Ўзбекистон мустақиллиги эълон қилингач, «Мана, собиқ иттифоқ миқёсидаги алоқалар узилди,энди олтин саноати инқирозга юз тутади, гигант корхоналар ўлади!» — дея «башорат» қилганлар кўп бўлган. Лекин Ўзбекистон олтин саноати айни истиқлол даврида юксалди, хорижлик ишбилармонлар бу минтақани «ўзбек Эльдорадоси», яъни олтин ва жавоҳирлар ўлкаси деб атай бошлади.

Олтин ишлаб чиқариш заводи турли-туман жозибали тақинчоқлар ишлаб чиқара бошлади, 30 дан ортиқ турдаги кийим-кечак ишлаб чиқараётган «Агама»дек йирик тўқимачилик корхоналари юзага келди.

Асл олтин ёмбилари бозорининг Лондон уюшмаси томонидан Навоий саралаш заводига энг мақбул маҳсулот етиштириб берувчи мақоми берилди.

Президент Фармонига кўра ташкил топган Навоий кончилик институти бугун олтин саноати сари темирқанот ёшларни учирма қилаётир. Институт қошида коллеж, лицей, аспирантура фаолият юритмоқда.

Бу юзлаб фарзандларимиз учун янги имкониятлар дегани эмасми?

Нима, бу ўз-ўзидан бўладими?

Ўн йиллар муқаддам бугунги, эртанги кунни кўзлаб юритилган сиёсат самараси эмасми бу?

Бугун «Қизилқумцемент», «Навоийазот» каби йирик ишлаб чиқариш корхоналари ўз маҳсулотларини «Ўзбекистонда тайёрланган» деган ёрлиқ билан хорижга жўнатаётган экан, бу чет эл сармоясини ётқизишнинг, замонавий технологиясини ишлаб чиқаришга жорий этишнинг, даврга елкадош бўлишнинг натижаси эмасми, ахир?

7. Кўринг, ҳавас қилинг!

«Навоийазот» ҳам Ўзбекистон кимё саноатининг йирик корхоналаридан биридир. Бугун 12 минг кимёчи кечаю-кундуз меҳнат қилаётган ишлаб чиқариш бирлашмаси янги сифат мезонларига юксалганини кўриб, хурсанд бўласан ва беихтиёр бу тараққиёт асослари ҳақида ўйлаб қоласан киши.

Куни кеча эмасмиди, маҳаллий аҳоли саноатни эплай олмайди, деган даъволар айтилгани? Мана, Ўрин Ҳасанов, оддий қишлоқ йигити, наинки гигант бирлашмани, унинг кўпсонли, кўпмиллатли жамоасини ўз оиласидек бошқариб, аниқ мақсад сари йўналтириб турибди, балки уларнинг яратувчилик имкониятларини очмоқда, мамлакат ва хориж халқ хўжалиги учун эҳтиёжталаб янги маҳсулотлар ишлаб чиқаришни йўлга қўймоқда.

— «Навоийазот» — улкан имкониятлар манбаи, — дейди Ўрин Ҳасанов. — Биз аввало, бирлашмани мамлакат халқ хўжалигига ихтисослаштирдик. Масалан, олтин саноати учун родонли аммоний сув билан ҳаводек зарур. Кон-металлургия комбинати хориждан уни 1,1 миллион АҚШ доллари ҳисобига олиб келар эди. Биз шунга ихтисослашган цех очдик ва шу маҳсулотни бирлашмада ишлаб чиқара бошладик. Натижада родонли натрий ишлаб чиқариш имконияти ҳам юзага келди ва чет элдан шу маҳсулот харид қилинишига сарфланадиган 700,0 минг АҚШ доллари ҳам тежаб қолина бошлади.

Бундай мисолларни истаганча келтириш мумкин. Ҳозир бирлашма фақат олтин саноати учун тўтиёдек азиз бўлган ўнлаб кимёвий бирикмаларни ишлаб чиқармоқда. Шу билан бирга, цемент ишлаб чиқариш, самолётсозлик, тўқувчилик саноати, тиббиёт учун эҳтиёжталаб кимёвий бирикмалар ҳам шу ерда юксак сифат билан ҳозирланаётир. Ўзбекистон саноат корхоналари ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик, бирлашмадаги ижодий муҳит, изланувчанлик кимёчилар учун янги ва янги имкониятлар уфқини очмоқда. Ҳозиргача бирлашма ишлаб чиқаргани учун шу маҳсулотни чет элдан сотиб олиш зарурати бартараф этилиши натижасида тежалаётган маблағнинг ўзи 15 миллион АҚШ доллари қийматини ташкил этаётир.

Бирлашма фақат шу йилнинг ўзида саноат учун ўта қимматли аргон, хлорли калций, хлорид кислота, метанол олишни йўлга қўйди. Бу эса, ўз навбатида шулар воситасида эҳтиёжталаб янги ва янги бирикмалар яратиш имкониятини яратмоқда.

Бугунги кунда бу йирик корхона саноат ва қишлоқ хўжалиги учун сув билан ҳаводек зарур бўлган 130 хилдан зиёд кимё маҳсулотларини ишлаб чиқармоқда. Уларнинг бир кеча-кундузда ишлаб чиқарган неъмати 20-22 миллион сўм қийматга эга. Ва унга нафақат Ҳамдўстлик мамлакатлари, балки Хитой, Туркия, Эрон каби қатор давлатлар ҳам талабгордир.

Навоий гиламлари ҳам шу бирлашмада тайёрланади. Айни пайтда улар Нукусдаги гилам тўқиш фабрикасини ҳам кимёвий тола билан таъминлаб келади.

Булар барчаси шу юртнинг ойдин истиқболи йўлидаги фидойилик, қайноқ қон билан қилинаётган ҳаракат натижаси, янги ва янги иш ўринлари очиб, сафларга ёшларни тортиш демакдир.

Корхона биргина нитрон толаси сотишдан 6,1 миллион АҚШ доллари миқдорида фойда кўраётир.

Ишлаб чиқариш соҳасида янги имкониятлар яратиш «Қизилқумцемент» ҳиссадорлик жамиятига ҳам мос. Ҳозир улар сульфатга чидамли цемент тури ишлаб чиқаришни йўлга қўйишди. Бу цемент шўрҳок ерларда асқотади. Аэродром қурилиши учун қимматли. Айни кунларда эса цементнинг «500 маркали» тури сўнгги синовдан ўтказилмоқда. Бу цемент олий даражадаги сифатга эга. Шу билан бирга, нефть ва газ қувурлари учун ишлатиладиган топпанож-цементи ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш борасида изланиш давом этмоқда.

Бу корхоналар кам таъминланган оилалар фарзандларига дарсликлар олиб бериш борасида ҳам ибрат ва саховат кўрсатиб келаётганлиги эътиборга моликдир.

Қизилқум фосфорит заводи инсоннинг яратувчилик салоҳиятига қўйилган ҳайкалга ўхшайди. Уч-тўрт йил аввал унинг ўрни бийдай саҳро эди. Бугун бу кўркам завод фосфорит маъдани ишлаб чиқармоқда. Ва айни пайтда заводнинг иккинчи навбати қурилиши қизғин давом этмоқда. Теварак-атроф эса боғга айлантирилмоқда.

Истиқлол боғи деган ном бу боғга узукка қўйилган кўздек ярашади.

Ҳа, Самарқанду Бухоро, Хивадай қадим шаҳарларни, тенгсиз тарихий обидаларни яратган халқимиз бугун нималарга қодир эканлигини фидойи Йўлбошчиси бошчилигида дунёга намойиш этмоқда. Ватанни гулларга бурқамоқда.

8. Яратиш туйғуси.

Модомики гап «ўзбек Эльдорадоси» дея ном олган йирик саноат минтақаси ҳақида бораётган экан, бир соҳа кишилари ҳақида тўхталмай ўтсак, адолатли бўлмас. Чунки саноат корхоналари қон томирларига қувват бағишлайдиган — шулар.

Навоий ГРЭСи кечаю-кундуз тинмайди, бу ерда ўз касбининг фидойиси бўлган икки минг киши риёзат чекади. Хонадонимиз, шаҳару-қишлоқларимиз кечаси чароғон экан, бу уларнинг пешона теридир. Зеро, инсон бирбирининг кўнглига ёруғлик улашиш учун дунёга келади. Ҳаётнинг маъноси шу!

Куни кеча дунёнинг 144 мамлакати корхоналари беллашган Женева анжуманида Навоий электр тармоқлари корхонаси энг сифатли нур етказувчи деб топилган ва олтин медалга сазовор бўлган экан, бунда ҳам навоийлик нурчиларнинг хизмати беқиёсдир.

Ҳа, юртимизнинг ҳар бир фидойи фарзанди каби навоийликлар ҳам бу ёруғ кунларни, тинчликни, осойишталикни, якдилликка, яратувчиликка ундовчи истиқлол сиёсатини бағоят қадрлашади.

Ғаффор ҲОТАМОВ.

Тошкент шаҳрининг Мирзо Улуғбек туманидаги 121-сайлов участкасида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва маҳаллий Кенгашларига ҳамда Республикамиз Президентлигига бўладиган сайловга тайёргарлик қизғин давом этмоқда. Ушбу сайлов участкаси тумандаги 105 сонли махсус мактаб-интернати биносида жойлашган.

Сайлов участкаси ҳудудида 2730 нафар сайловчи бўлиб, шундан 45 нафари илк бор иштирок этади.

Бу ерда айни пайтда сайловчилар ўртасида 45 та тарғиботчи тушунтириш ишларини олиб бормоқда. Шунингдек, ҳозир мазкур участкада Олий Мажлисга ва шаҳар кенгашига сайланадиган номзодлар билан учрашувлар бўлиб ўтмоқда.

СУРАТЛАРДА: Мирзо Улуғбек туманидаги 121-сайлов участкаси раиси (чапдан) Лола Нуғмонова, сайлов участкаси котибаси Муҳтарам Зайниддинова, комиссия аъзолари Мухтабар Каримова ва Муқаддам Юнусова билан.

Д. ЮСУПОВ (ЎзА) олган сурат.

— Округ сайлов комиссиясининг раиси шу округдан Олий Мажлис депутатлигига кўрсатилган номзодга ишончли вакил бўла оладими?

А. Боймуродов, Сирдарё вилояти.

— Олий Мажлис депутатлигига номзод беш нафарга қадар ишончли вакилга эга бўлиши мумкин. Ишончли вакиллар номзод депутат этиб сайланиши учун ташвиқот юритадилар, давлат органлари ва жамоат бирлашмаларининг органлари, сайловчилар билан ўзаро муносабатларда, шунингдек сайлов комиссияларида номзоднинг манфаатларини ҳимоя қиладилар.

Депутатликка номзод рўйхатга олингандан кейин ўз ишончли вакилларини ўзи белгилайди ва бу ҳақда округ сайлов комиссиясига маълум қилади. Сайлов комиссияси ишончли вакилларни рўйхатга олиб, уларга гувоҳнома беради.

Олий Мажлис депутатлигига номзод округ сайлов комиссиясига маълум қилган ҳолда сайловга қадар ўз ишончли вакилини истаган вақтида ваколатидан маҳрум қилиши ва уни бошқаси билан алмаштириши мумкин. Ишончли вакил истаган вақтида ўз ваколатларини зиммасидан соқит қилишга ҳақли.

Ишончли вакил сайлов комиссиясининг аъзоси бўлиши мумкин эмас.

САВОЛ ? ЖАВОБ

— Овоз бериш вақти ва жойи ҳақида маълумот берсангизлар?

Н. Равшанов, Самарқанд вилояти.

— Овоз бериш сайлов куни маҳаллий вақт билан соат 6 дан 20 гача ўтказилади. Овоз бериш вақти ва жойи тўғрисида участка сайлов комиссияси сайловчиларни сайловдан камида ўн кун олдин хабардор қилади.

Ўзбекистон Республикасининг хорижий давлатлардаги ваколатхоналари ҳузурида, ҳарбий қисмларда, фуқароларнинг олис ва бориш қийин бўлган ерларидаги турар-жойларида, шунингдек санаторийлар ва дам олиш уйларида, касалхоналар ҳамда бошқа доимий ишлайдиган даволаш муассасаларида тузилган сайлов участкаларида участка сайлов комиссияси, башарти рўйхатга киритилган барча сайловчилар овоз бериб бўлган бўлса, исталган вақтда овоз бериш тугаганлигини эълон қилиши мумкин.

Жавобларни ҳуқуқшунос Эркин МАВЛОНОВ тайёрлади.

8 декабр — Ўзбекистон Республикаси Конституцияси куни

КОНСТИТУЦИЯ ВА МАҲАЛЛА

Мустақил Ўзбекистоннинг Асосий Қонунида тарихда биринчи марта маҳалла конституциявий мақом олди

Истиқлол ҳар бир миллатнинг пешонасидаги порлаган қуёшдир. Борлиқ Қуёшга интилиб яшаганидек, миллат борки, у каттами ё кичикми, истиқлол орзуси билан яшайди, унга эришиш ва сақлаб қолиш учун курашади, бу йўлда жон олиб жон беради. Истиқлолда яшаш нақадар катта бахт эканлигини халқимиз тушуниб етди.

Оқсоқоллар, онахонлар, катта-ю кичик барча кишилар маҳалла тақдирида Истиқлол бутун борлиғи билан ўзини намоён этаётганини кўришиб, Оллоҳга ҳамду сано айтиб туришипти.

Юртбошимизнинг саъй-ҳаракатлари билан маҳаллага бўлган қараш ижобий томонга кескин ўзгарди, ободончилик авж олди, маҳалла марказлари, гузарлар қуришга киришилди. Давлатнинг кучли ижтимоий сиёсати маҳалла орқали амалга оширила бошланди. Натижада фуқароларнинг маҳаллага бўлган меҳри беқиёс ошди. Мамлакатимиздаги ҳар бир одам, миллатидан, динидан қатъий назар маҳалла руҳи билан яшайдиган бўлиб қолди. Маҳалла жамият таянчига, маданий-маърифий ишлар қайнаган масканга айланди ва ўзининг кўп асрлик анъанавий тамойилларини рўёбга чиқариш имкониятига эга бўлди. Мамлакат Асосий Қонунининг 105-моддасида белгилаб қўйилганидек, шаҳарча, қишлоқ ва овулларда, шунингдек улар таркибидаги маҳаллаларда ҳамда шаҳарлардаги маҳаллаларда фуқароларнинг йиғинлари ўзини ўзи бошқариш органлари бўлиб, улар икки ярим йил муддатга раисни (оқсоқолни) ва унинг маслаҳатчиларини сайлайдиган бўлди.

Шўролар даврида маҳалла ва унинг аҳлига нисбатан ёт қарашлар, камситишлар, маҳаллани эскилик, ўтмиш сарқити сифатида таги-туги билан тугатишга бўлган уринишларни ўйласак, Истиқлол биз учун улуғ неъмат эканлигига яна бир бор иймон келтирамиз, Оллоҳга шукроналар айтамиз. Маҳалланинг минг йиллик шарқона демократик тамойиллари рўёбга чиқаётганлигини кўриб қувонамиз.

Ҳақиқатан ҳам маҳалла одил фуқаролик жамияти, демократия тамойилларини сайқаллаштирадиган, комил инсонларни вояга етказадиган маънавий ва маърифий маскан бўлиб қолди. Маҳалла тараққиётининг ҳуқуқий асослари яратилди. Давр талабидан келиб чиқиб, ҳуқуқий асосга қурилган маҳалла бошқарувини янада такомиллаштириш, барча маҳаллалар бошини қовуштирадиган фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш мақсадида оқсоқоллар Кенгашларининг ташкил қилина бошланиши маҳалла тараққиётида катта қадам бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси XIV сессиясида қабул қилинган янги таҳрирдаги «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги Қонуннинг 7-моддасида қайд этилганидек, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари маҳаллий давлат ҳокимияти органлари тизимига кирмайди, лекин давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг шаклланиши ва ривожланиши учун зарур шарт-шароит яратадилар. Фуқароларга ўзини ўзи бошқаришга доир ҳуқуқларини амалга оширишда кўмаклашадилар. Шу тариқа, давлат бош ислоҳотчи сифатида шаҳарча, қишлоқ ва овул фуқаролар йиғинларини ва улар таркибидаги маҳаллаларни, шунингдек шаҳардаги маҳаллаларни ривожланиши учун ҳар томонлама ёрдамлашади. Маҳалла ишларига четдан туриб аралашувларга йўл қўймайди.

Мамлакат миқёсидаги ўн бир мингдан ортиқ маҳаллалар фаолиятини мувофиқлаштирувчи Республика оқсоқоллар Кенгаши, Тошкент шаҳри ва барча вилоятларда оқсоқоллар кенгашлари тузилиб фаолият кўрсата бошлади. Кенгашлар ўз таркибидаги фаолият йўналишлари бўйича тузилган комиссияларга суянган ҳолда иш олиб бориб, аҳоли манфаатларини тўла ифодалашда барча зарур ишларни қилмоқда.

Бу борада ибратли ишларни амалга ошириб, самарали фаолият кўрсатаётган Тошкент шаҳар маҳаллалар фаолиятини мувофиқлаштирувчи Оқсоқоллар Кенгаши ўзига хос тажриба мактабига айланди. Шаҳардаги II та туман ўзининг қуйи бўғинлари орқали 445 та маҳаллага раҳбарлик қилаётган Оқсоқоллар Кенгаши бугунги кунда барча маҳаллалар бошини қовуштириб, уларнинг муаммоларини ҳал қилишда камарбасталик қилмоқда. Кенгаш ўз қанотига «Маҳалла» хайрия жамғармаси шаҳар бўлимини олган ҳолда маҳаллалардаги ҳар бир хонадонга кириб боришга, ҳар бир кишининг қалбидан ўрин олишга интилмоқда.

Кенгаш мамлакатимизда фуқаролик жамиятини қуришда таянч нуқтаси бўлиб хизмат қилаётган маҳаллаларнинг обрў-эътиборини янада оширишга ва унинг нуфузини кўтаришга хизмат қилмоқда.

Неъматжон ҲАСАНОВ,
тарих фанлари номзоди,
Ҳамза туманидаги Нодира номли маҳалла раиси.

НОМЗОДЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Фарғона вилоятида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ўтказувчи 29 та сайлов округидан депутатликка номзодлар билан сайловчилар учрашувлари қизғин ўтмоқда. Шундай учрашувлардан бири Олтиариқ туманидаги 187-сайлов округида бўлди. Ҳар бир номзод тенг шароитда ўз сайловолди дастурини баён этди. Ишончли вакиллар уларнинг меҳнат фаолияти, ишчанлик ва ташаббускорлиги, инсоний фазилатлари ҳақида сўзлаб берди.

— Мен жуда кўп сайловларда иштирок этганман, — дейди сайловчи О.Холматов. — Илгари сайлов участкасига сайлаш учун эмас, гўё сайл учун бепарво борардик. Чунки битта номзодга овоз берсак ҳам, бермасак ҳам депутат бўлаверарди. Бугун биз муносиблар ичидан муносибини танлаб олиш имкониятига эга бўляпмиз. Бу эса сайловчи зиммасига катта масъулият юклайди.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

КЕНГАШ МАЖЛИСИ

Ўзбекистон Республикаси прокуратурасида Идоралараро мувофиқлаштирувчи Кенгаш мажлиси бўлиб ўтди. Унда алоқадор вазирлик ва идоралар, қўмита ва ташкилотлар, банклар, прокуратура раҳбарлари қатнашди.

Ўзбекистон Бош прокурорининг биринчи ўринбосари А.Эргашев бошқарган мазкур мажлисда қишлоқ ва сув хўжалиги, қурилиш, автомобил-транспорт, саноат корхоналари ҳамда тегишли банкларда ишчи ва хизматчиларга иш ҳақи ва бошқа тўловларнинг ўз вақтида тўланишини таъминлашга қаратилган қонунлар ижроси юзасидан ўтказилган текшириш натижалари тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Республика прокуратураси умумий назорат бошқармасининг бошлиғи Ҳ.Маҳмудов шу ҳақда ахборот берди. Шунингдек, мутасадди ташкилотлар раҳбарларининг ҳам мазкур масала юзасидан ҳисоботлари тингланди.

Мажлисда мамлакатимиз халқ хўжалигининг номлари зикр этилган соҳаларида ишчи ва хизматчиларга иш ҳақи ва бошқа тўловларнинг ўз вақтида амалга оширилишини таъминлашга қаратилган қонунлар ижроси юзасидан муайян ишлар бажарилганлиги таъкидланди. Шу билан бирга, бу соҳаларда, айниқса Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги тизимида иш ҳақидан қарздорлик миқдори ҳамон юқори даражада қолаётганлигига эътибор қаратилди. Қайд этилган ҳолатлар ишчи ва хизматчиларнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, Меҳнат Кодекси ва бошқа тегишли қонунларда кафолатланган меҳнатга ҳақ олиш ҳуқуқлари бузилаётганидан, шунингдек, корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари ва бошқа мансабдор шахслари томонидан ўзаро ҳисоб-китоб ва тўлов интизоми тўғрисидаги қонунлар талабларининг ижроси қониқарсиз амалга оширилаётганлигидан далолат беради.

Мазкур масалада хўжалик ҳисобида фаолият кўрсатувчи субъектлар, шу жумладан, йирик корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари ҳамда масъул шахслари томонидан ишчи ва хизматчиларга иш ҳақининг ўз вақтида тўланишини таъминлаш юзасидан зарур чоралар кўрмаётганлиги оқибатида уларнинг ўз меҳнат жамоаси олдидаги иш ҳақидан қарздорлик миқдори ортиб бормоқда, уни бартараф этишга зарур маблағлар ажратилиши асосан республика бюджети ҳисобидан амалга оширилмоқда.

Прокурорлик назоратининг бу соҳасида мавжуд қонунбузилиш ҳолатларининг олдини олиш ва бартараф этиш, айбдорларга нисбатан тегишли прокурорлик чораларини қўллаш юзасидан жойларда мунтазам равишда назорат тартибида текширишлар ўтказиш ва назоратни янада кучайтириш лозимлиги қайд этилди. Бу борада республика идоралараро мувофиқлаштирувчи Кенгаши томонидан қайд этилган соҳалар ва уларнинг хўжалик юритувчи субъектлари раҳбарларига тегишли тавсиялар берилди.

(ЎзА)

«ЭСКИ АРАВА»

(«Халқ сўзи», 1999 йил 29 июл)

«Халқ сўзи»га жавоб берадилар

Газетамизда ана шу сарлавҳа остида эълон қилинган танқидий мақола юзасидан Ўзбекистон Республикаси давлат-тижорат «Халқ банки» бошқаруви раиси Ҳ. М. Юнусов имзоси билан жавоб хати олинди. Унда, жумладан, шундай дейилади:

«Ўзбекистон Республикаси давлат-тижорат «Халқ банки» бошқаруви «Халқ сўзи» газетасининг 1999 йил 29 июл сонида эълон қилинган «Эски арава» номли танқидий мақолани ўрганиб чиқиб, унда баён этилганлар юзасидан ўзининг қуйидаги фикр-мулоҳазаларини билдиради:

... Мақолада «1988 йилдан буён банк тизимида ҳалол ишлаб келаётган, ишчанлиги, тўғри сўзлиги, ҳалоллиги билан жамоада обрў-эътибор топган», деб кўкларга кўтариб таърифланган Қ. Йўлдошев аслида шундай одамми? Келинг, далилларга мурожаат этайлик.

Қ. Йўлдошев 1994 йил 26 ноябрдан 1995 йил 30 августга қадар «Савдогарбанк»нинг Тошкент вилоят бўлими бошлиғи вазифасида ишлаган. У шу даврда ушбу банкка 1701314 сўм моддий зарар етказган. Бу ҳолат Олий хўжалик судининг 1998 йил 15 мартдаги 385-сонли хўжалик иши бўйича чиқарган хусусий ажримида тўлиқ баён этилган».

Шу сатрлардан кейин бошқарув раиси Тошкент вилояти Халқ банкида тафтиш ўтказилганлиги, унинг натижалари бўйича бош муҳосиб Н. Мустафоқулов 10 йил муддатга озодликдан маҳрум қилингани ҳақида тўхталади. Бу хусусда мақолада фикр юритилгани учун, биз жавоб хатининг давомини келтириш билан чекланамиз:

«Бундан ташқари, Қ. Йўлдошев Тошкент вилоят Зангиота тумани судининг 1996 йил 18 октябрдаги ажримига кўра, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 207-моддаси 1-қисми билан «Олмос дурлари» фирмаси томонидан «Савдогарбанк»нинг 10,2 миллион сўм маблағининг ўзлаштирилишига йўл қўйганликда айбдор, деб топилган. Лекин Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 5 йиллиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президентининг амнистия тўғрисидаги Фармонининг 5-моддаси «б» банди қўлланилиб, Қ. Йўлдошевнинг жиноят иши ҳаракатдан тўхтатилган.

Мақолада «Қ. Йўлдошев касалхонада ётган пайтида республика Халқ банки бошқаруви раисининг 1998 йил 27 майдаги буйруғи билан вазифасидан озод этилди», деб қайд этилган. Бу фикр ҳам асоссиз бўлиб, аслида Халқ банки бошқарувининг 1998 йил 14 апрелдаги 38-сонли буйруғида «Қ. Йўлдошевни эгаллаб турган лавозимидан озод қилиш масаласи у ишга чиққандан кейин кўриб чиқилсин», деб кўрсатилган. Қ. Йўлдошев ишга чиққандан сўнг бошқарувнинг 1998 йил 27 майдаги буйруғи билан эгаллаб турган лавозимидан озод этилган.

Чилонзор туман судининг 1998 йил 22 сентябрдаги Қ. Йўлдошев фойдасига чиқарган ҳал қилув қарори ва шу қарорни ўз кучида қолдирган шаҳар суди фуқаролик судлов коллегияси ажрими асоссизлиги туфайли, улар Тошкент шаҳар суди раёсатининг 1998 йил 30 декабрдаги қарори билан бекор қилинди. Мазкур қарорга асосан, Халқ банки бошқарувининг Қ. Йўлдошевни Тошкент вилоят Халқ банки бошқармаси бошлиғи вазифасига тиклаш тўғрисида 1998 йил 24 декабрдаги 26-КБ-сонли буйруғи ҳам бекор қилинди.

Тўғри, Чилонзор туман судининг 1999 йил 3 мартдаги қарори билан Қ. Йўлдошев ўз вазифасига қайта тикланди. Лекин туман прокурорининг кассация тартибида келтирилган протестига асосан, 1999 йил 24 майда иш Тошкент шаҳар суди фуқаролик судлов ҳайъатида кўрилиб, Чилонзор туман судининг қарори бекор қилинди ва мазкур иш қайтадан кўриб чиқиш учун шу туман судига юборилди.

Шу кунга қадар бу фуқаролик иши қайта кўриб чиқилган эмас.

Юқоридагилардан келиб чиққан ҳолда, бизнинг фикр ва мулоҳазаларимизни ўрганиб, газетангизнинг келгуси сонларида чоп этишингизни сўрайман».

ТАҲРИРИЯТДАН:

Одатда газетада ёритилган танқидий ва шикоят хатларига тегишли ташкилотлардан баъзида ўз вақтида жавоб ололмаймиз. Холисона айтиш керакки, республика Халқ банки бошқаруви раиси жаноб Ҳ. М. Юнусов «Эски арава» танқидий мақоласига бир ой ичида жавоб хати йўллаган эди. Жавоб хати газетада кечиктириб босилаётганининг ўзига хос сабаблари бор.

Сабаби — газетада «Эски арава» мақоласи эълон қилингач, 19 август куни Тошкент вилоят Халқ банки бошқармасининг бир гуруҳ ходимларидан 8 қоғоздан иборат шикоят хати олдик. Ушбу хатни 23 нафар ходим ёзган эди. Унда Қ. Йўлдошев томонидан йўл қўйилган қатор камчиликлар тилга олинганди. Аммо 8-бетдаги имзо чеккан шахслар рўйхатида ана шу ходимларнинг исми-шарифи қайд этилган бўлса-да, улар имзо чекмаган эдилар. Имзо эса 23 та эмас, 24 та бўлиб, шикоят хати матнининг 7-бети остига қўйилганди. Бу ҳол бизга ғалатироқ туюлди.

Жавоб хатида, шундай жумла ҳам бор эди: «Тўғри, Чилонзор туман судининг 1999 йил 3 мартдаги қарори билан Қ. Йўлдошев ўз вазифасига қайта тикланди. Лекин туман прокурорининг кассация тартибида келтирилган протестига биноан, 1999 йил 24 майда иш Тошкент шаҳар суди фуқаролик судлов ҳайъатида кўрилиб, Чилонзор туман судининг қарори бекор қилинди ва мазкур иш қайта кўриб чиқиш учун шу туман судига юборилди.

Шу кунга қадар бу фуқаролик иши қайта кўриб чиқилган эмас».

Мазкур икки ҳолатдан сўнг биз, албатта, Чилонзор судининг сўнгги қарорини кутишни маъқул, деб билдик. Ниҳоят, 1999 йил 22 ноябр куни С. Самиков раислигида, Н. Абдужабборов котиблигида, Чилонзор тумани прокурори ўринбосари Э. Усмонов иштирокида бўлиб ўтган очиқ суд мажлисининг ҳал қилув қарори олинди. Унда шундай дейилади:

«Даъвогар Йўлдошев Қобилжон Каримовичнинг даъвоси қаноатлантирилсин.

Уни Тошкент вилояти Халқ банки бошқармаси бошлиғи лавозимига ишга тиклаб қўйилсин.

Ўзбекистон Республикаси давлат Халқ банкидан Йўлдошев Қ. К. фойдасига 1998 йил 27 май кунидан бошлаб бўш юрган вақти, яъни мажбурий прогул учун унга ҳақ ундирилсин».

Халқ банки бошқаруви бир ярим йилдан буён давом этаётган юқоридаги можарога оқилона ечим топишига умид қиламиз.

«КАФОЛАТ» ДАСК: ЯНГИ АСОСДА РИВОЖЛАНМОҚДА

Дунё тажрибасидан маълумки, қайси бир давлат ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан қанчалик юқори даражада тараққий этган бўлса, у ерда суғурта тизими ҳам шунчалик даражада ривожланган бўлади. Ва бу мамлакатда суғурта хизматларидан фойдаланмайдиган корхона ёки фуқароларни топиш деярли мумкин эмас.

Собиқ иттифоқ давлат суғуртасининг иш услуби кўпчиликка маълум эди. У халқаро суғурта тизимидан мутлақо узилган шароитда яккаҳокимлик аасосида давлат ҳимоясини амалга оширарди.

Ўзбекистон Республикаси мустақилликка эришгач, бозор иқтисодиёти шароитида мулкчилик ва хўжалик юритувчи субъектларнинг, шу жумладан, суғурта субъектларининг хилма-хил шакллари дунёга келди. «Кафолат» давлат акциядорлик суғурта компанияси — шулардан бири. Жамоатчи мухбиримиз унинг бош директори Шерали Бердиалиевич ИМОМОВ билан суҳбатлашди.

— Сизнингча, ҳозирги замон суғурта тизимини ташкил этишнинг долзарблиги нимада?

— Фикримизча, «Суғурта тўғрисида»ги Қонун олти йил аввал, 1993 йили қабул қилинганлигини инобатга олсак, суғуртанинг умумий долзарблигини муфассал асослашга ҳожат қолмайди. Ҳозирги замон нуқтаи назаридан эса, суғурта мамлакат иқтисодиётини халқаро иқтисодий муносабатлар билан узвий боғловчи ўзига хос бир тизим сифатида ҳам муҳим аҳамият касб этади. Чунончи, ҳатто энг юқори даражада тараққий этган мамлакат ҳам бутун дунёдан ажралган ҳолда яшаб, фақат ўзини суғурта тизими асосида турли хил қалтисликлардан ҳимоя эта олмайди. Ҳозирча инсоният табиий ва иқтисодий жараёнларни юз фоиз аниқлик билан олдиндан кўра билиш ва уларнинг олдини олиш қудратига эга эмас. Шунинг учун турли фавқулодда ҳодисалар ва талафотлар туфайли ҳамма, шу жумладан, суғурта компаниялари ҳам жабр кўриши сир эмас. Ана шу сабабга кўра, суғурта компанияларининг ўзлари ҳам суғурталанган бўлмоқлари зарур. Шу боис, жаҳонда қайта суғурталаш тизими мавжуд.

Табиий офатлар (тошқинлар, зилзила) ва айрим мамлакатларда сиёсат билан боғлиқ фавқулодда вазиятлар тобора кучайиб бораётган ҳозирги шароитда суғурта тизимининг долзарблиги алоҳида бир давлатлар миқёсидагина эмас, балки халқаро миқёсда ҳам янада ортиб бораётир. Шу маънода, «бутун дунё суғурта компаниялари, бирлашингиз» деган шиор билан ишлайдиган вақт келди, деб ўйлайман.

— Ўзбекистонда суғурта бозорининг ўзига хос хусусиятлари ҳақида нималар дея оласиз? Юртимизда расман рўйхатга олинган 27 та суғурта компанияси фаолият кўрсатмоқда. Ваҳоланки, бошланғич даврда уларнинг сони кўпроқ эди. Баъзи бир компаниялар гуллаб-яшнаётган бўлса, айримлари эса инқирозга юз тутаётганини қандай тушуниш мумкин?

— Ўзбекистон суғурта бозорининг ўзига хос ва бош хусусияти универсализм элементлари асосида ихтисослашган суғурта компанияларининг шаклланиши ва ривожланишида намоён бўлмоқда.

Бундан беш-олти йил аввал матбуотда эълон қилинган материалларга эътибор берадиган бўлсак, дарҳақиқат, суғурта компанияларининг сони ҳақида турли-туман рақамларни (50 тадан 100 тагача) кўришимиз мумкин. Суғурта ташкилотларининг фаолиятини тартибга солиш ҳамда барча суғурта муносабатлари иштирокчиларининг ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоя қилинишини таъминлаш мақсадида тузилган суғурта назорати — Давлат инспекцияси маълумотларига қараганда, 27 та суғурта ташкилоти қайта рўйхатга олинган. Улар сонининг камайишига ижобий ҳодиса, деб қарамоқ лозим. Чунки «Суғурта тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ, суғурта ташкилотларининг ишига нисбатан қўйиладиган асосий талабларга жавоб бера оладиган компаниялargина қайта рўйхатдан ўта олди. Бундан ташқари, суғурта компаниялари сонининг ўзгариши, табиийки, рақобат жараёни билан ҳам боғлиқдир.

— «Кафолат» ДАСК қачон ва қандай қилиб тузилганини билиш ҳам қизиқарли.

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 14 мартдаги 144-сонли махсус қарори «Кафолат»нинг тузилишига асос бўлди. Бироқ, таъкидлаш жоизки, биз собиқ давлат суғурта идорасининг ҳуқуқий вориси эмасмиз. «Кафолат» ДАСК 500 миллион сўм Устав фондига эга бўлган мутлақо янги компания бўлиб, суғуртанинг анъанавий, ихтиёрий, шу жумладан, янги турлари бўйича ҳам суғурта хизматлари кўрсатади. Ҳозирги пайтда компаниянинг умумий сармояси 1 миллиард сўмга яқинлашиб қолди. Унинг суғурта заҳира жамғармаси 120 миллион сўмдан ортиқдир. Компаниянинг асосий муассислари эса Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, «Ўзагросуғурта» ДАСК, «Ўзбекинвест» экспорт-импорт миллий суғурта компанияси, ихтисослаштирилган давлат акциядорлик-тижорат «Асака» банки, давлат тижорат «Халқ банки» ҳисобланади.

— Компания фаолиятининг асосий йўналишлари ва аҳолига кўрсатилаётган хизматлар доираси хусусида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Моҳиятига кўра, универсал компания ҳисобланган бизнинг компания ҳудудий жиҳатдан ўзининг аниқ ихтисосига эга, яъни у шаҳар жойларида анъанавий ва ихтисослашган хизмат турларини амалга оширади.

Ҳозирга келиб, биз 20 хилдан ортиқ хизмат турларини кўрсатмоқдамиз. Хусусан, фуқаро хўжаликлари мулкини суғурталаш, транспорт воситалари эгаларининг фуқаролик жавобгарлигини суғурталаш, хавфли касблар эгаларини суғурталаш, гаровга қўйилган мулкни суғурталаш ва ҳоказолар суғуртанинг мажбурий турлари сирасига киради. Суғуртанинг қуйидаги ихтиёрий турлари ҳам бор: уй ва корхоналар мулкини суғурталаш, аҳолини бахтсиз ҳодисалардан суғурталаш, томошабинларни спорт ва маданий тадбирларни ўтказиш вақтида суғурталаш, божхона брокерлари ва нотариуслар жавобгарликларини суғурталаш ва ҳоказо.

— Ўтган даврда компания қандай натижаларга эришди?

— «Кафолат» ДАСК тобора шаклланиб, ривожланиб бораётган ёш ташкилотдир. Буни унинг молиявий-иқтисодий кўрсаткичларидан ҳам билиб олиш мумкин. Негаки, соф фойда ҳар қандай молиявий ташкилот ёки тузилма тараққиётини ифодаловчи асосий кўрсаткичдир.

Бизда 1999 йилнинг 9 ойи ичида ана шу кўрсаткич 1998 йилнинг шу даврига нисбатан 3,3 баравар ўсди. Шуни айтиб ўтиш кераки, бундай ўсишга даромад солиғининг бир неча бор (3 мартадан ортиқ) ошиши шароитида эришилди.

— Агар бу масалага республика шаҳар тармоғининг миқёси жиҳатидан қарайдиган бўлсак-чи?

— Шаҳар тармоғи жаъми 234 та аҳоли яшаш пунктини, шу жумладан, 121 та шаҳарни ўз ичига олади. Айни вақтда «Кафолат»нинг фақат 14 та вилоят ва 42 та шаҳар бўлимлари стационар асосда фаолият юритаётир. Қиёсий таҳлил эса яқин келажакда ҳали жуда кўп иш қилиниши даркорлигини яққол кўрсатмоқда. Шу боис, биз кейинги пайтларда фаолиятимизнинг методологик ва услубий негизини тубдан такомиллаштиришга, шу асосда ташкилий тадбирларни амалга оширишга, жумладан, кадрлардан оқилона фойдаланиш масалаларини ҳал этишга ҳаракат қилмоқдамиз.

— Суғурта қопламаларини тўлаш сизларда қандай йўлга қўйилган? Одатда, кўпгина компаниялар тўловлар тўлашни чўзиб юборишади ёки умуман тўлашмайди.

— Суғурта тўловларини амалга ошириш борасидаги фаолиятимизни молиявий-иқтисодий нуқтаи назардан ижобий баҳолаш мумкин. Сўзларим ишонарлироқ бўлиши учун фаолиятимизни акс эттирувчи бир неча рақамни келтираман. 1999 йилнинг ўтган даври мобайнида компания ўз мижозларига деярли 38 млн. сўм суғурта тўловини тўлади. Эсингизда бўлса, ўтган йилнинг декабр ойида Бекобод шаҳрида кучли бўрон бўлиб,уйларга ҳам, саноат корхоналарига ҳам катта талофат етказган эди.Ушбу ҳодиса бўйича бизлар 3 млн.сўмдан ортиқ тўлов тўладик.Компания турли соҳалардаги ҳарбий ҳизматчиларга ҳам давлат суғурта хизматини амалга ошириб келмоқда.

— Ўзбекистон суғурта бозорининг истиқболини қандай тасаввур қиласиз? Республикамизда бу соҳанинг янада муваффақиятли ривожланиши учун шарт-шароитлар етарлими?

— Биз ўз фаолиятимиз доирасини кенгайтира бориб, шаҳар жойларида суғурта хизматларини кўрсатишга оид ҳужжатлар тўпламини тайёрламоқдамиз. Мазкур ҳужжатларда саноат ва шаҳар асосини ташкил этувчи тармоқларни суғурталашга устувор аҳамият берилганки, бундай йўналиш пировард натижада иқтисодий барқарорликка ёрдам бериши керак.

Айни чоғда, айтиш лозимки, суғурта компаниялари сон жиҳатидан бирмунча кўп бўлишига қарамай, уларнинг имкониятлари Ўзбекистон Республикаси, шу жумладан, шаҳарларнинг ижтимоий-иқтисодий салоҳияти даражасига ҳозирча мос эмаслигини ҳам тан олиш зарур. Шу боис, суғурта ташкилотлари тармоқларининг молиявий имкониятларини ҳар томонлама жадал ривожлантириш ҳамда халқаро ҳамжамият суғуртаси тизимида мустақил давлатимизда шаклланаётган суғурта соҳасининг бозор иқтисодиёти тизимига мос бўлган муҳим бўғин сифатида ривожланишига эришиш бугунги кунда мамлакат суғурта бозорини ривожлантиришда устувор йўналиш бўлиши керак, деб ҳисоблайман. Бундан ташқари, суғурта компанияларини солиққа тортишнинг қонуний асосларини такомиллаштириш, бухгалтерия ҳисоби юритишнинг илғор технологиясини жорий этиш, кадрларни тайёрлаш ҳамда қайта тайёрлаш каби масалалар ҳам суғуртанинг долзарб масалалари сирасига киради. Ушбу масалалар яқин келажакда изчиллик билан, босқичма-босқич ҳал этилади, деб умид қиламиз.

Валентина ГРИБАНОВА суҳбатлашди.

МИЛЛИЙ ҒОЯ:

уни шакллантиришда қатъиятли бўлайлик

Миллий ғоянинг шаклланиши ва ривожланиши жараёнида олиб борилиши лозим бўлган давлат сиёсати тушунчаси жамият ҳамда шахснинг муҳим ҳаётий ва миллий манфаатларига зарар келтирадиган турли хавф-хатарларни аниқлаш, олдини олиш билан бирга уларни бартараф этиш бўйича фаолиятларни ҳам ўз ичига олади.

Хўш, улар нималар? Қайси жиҳатлари билан тараққиётимизга қисман бўлса-да тўсиқ бўлиш эҳтимоли бор? Бунда тўғри ечимни топиш жамиятимиз тараққиётига, кишиларимизнинг, айниқса, ёш авлоднинг келажагига уларнинг ўтказадиган таъсирини бартараф этиш демакдир. Шунинг учун ҳам айни масала бугунги куннинг долзарб муаммолари сирасига киради ва у барчамизни огоҳликка, ҳушёрликка, эҳтиёткорликка чорлайди.

Мамлакатимизда динга, виждон эркинлигига бўлган давлат сиёсати жаҳон андозаларига мувофиқ келадиган меъёрий поғонага қўйилган. У алоҳида қонун билан мустаҳкамланган. Лекин тарихдан ва бошқа мамлакатлар фуқаролик жамиятлари тажрибаларидан маълумки, диний ниқоб остида, асл мақсадлари фақат ва фақат, қандай бўлмасин, ҳокимиятни қўлга киритишдан иборат бўлган кучлар майдонга келиш эҳтимоли ҳамиша мавжуд. Ана шундай хавфлардан бири ҳозирги кунда **диний экстремизм ва тажовузкор фундаментализмдир**. Унинг буқаламун башараси Ўзбекистонда содир этилган феврал воқеалари ва Қирғизистон жанубида рўй берган ҳодисалардан барчаға маълум.

Айтиш керакки, мамлакатимизда диний экстремизм ва фундаментализмнинг жирканч туб моҳиятини халққа кўрсатишга қаратилган тарғибот ва ташвиқот ишлари оммавий ахборот воситалари ва маънавий-маърифий ташкилотлар орқали оқилона олиб борилмоқда. Шунингдек, турли миллат вакилларининг мамлакатимиз ички ва ташқи сиёсатини қўллаб-қувватловчи фикр-мулоҳазалари матбуот нашрлари, телевидение, радио орқали ўз ифодасини топмоқда. Ўзбекистон таълим тизими томонидан ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасалари, умумтаълим мактаблари ўқувчилари учун 1999 йил чоп этилган «Диний экстремизм ва фундаментализм: тарихи, моҳияти ва бугунги хавфи» номли ўқув дастури ҳамда методик тавсиялари жамланган рисоласи чоп этилганлиги ҳам шулар жумласидандир. Буларнинг барчасидан муддао битта: кишиларимиз диний экстремизм ва фундаментализмнинг қиёфасини аниқ билсинлар, унинг халқимиз табиатига ёт бўлган моҳиятини англаб етсинлар, шунда уларда бундай кучларга қарши кураш ҳамда кураша олиш имкониятлари кенгаяди.

Шу билан бирга, бу борадаги ишларни янада такомиллаштириш талаб этилади. Мутасаддилар амалдаги тадбирларнинг ранг-баранглигини ошириш устида чуқурроқ ўйласалар, миллий ғоя шаклланишига бўлган тўсиқлардан бирига ўз вақтида зарба берган ва умум кўзланган мақсадга етишишни тезлаштирган, унинг самарасини оширган бўлур эдилар.

Миллий ғоя амалиётига тўсқинлик қилувчи яна бир хавф — айрим шахсларнинг **ахлоқий тубанлашиши** ҳамда **маънавий қадриятларни қадрсизлантиришга уринишлар** билан боғлиқ ҳолатдир.

Масалан, динни ниқоб қилиб олиб, давлат, ҳокимият учун кураш, тўғрироғи, чираниш ҳолларини олиб қарайлик. Бу тинчлик ва ижодкорлик йўлидан кетаётган халқимизни чалғитишга, уни тўғри йўлдан тойдиришга қаратилган энг тубан йўл эмасми? Айниқса, айрим кимсаларнинг ўз шахсий манфаати йўлида кўпгина ёшларни новдалик, навқиронлик давридаёқ хазон қилишга киришганлиги жамият учун катта зарар эканлиги аён. Уларни даф қилиш бугун жамият вазифаси, халқимиз вазифаси бўлиб, халқимиз имон-эътиқодидаги имкониятларининг қудратидадир. Бу ишга қодир ва қудратли имкониятлар эса халқимизда ҳам, давлатимизда ҳам, тараққиёт фаолиятининг барча жабҳаларида етарлидир.

Шу ўринда айтиш жоизки, шахс тубанлашувининг жамиятда оз бўлса-да сезилиши маънавий қадриятларимизга путур етказади. Негаки, бунинг оқибатида тарих тўфонларидан ўтиб келган ота-она ва фарзандлар ўртасидаги муқаддас боғлиқлик, Ватанга муҳаббат туйғуси, авлодлар ўртасидаги ўзаро ҳурмат ва эҳтиром, ёши улуғларнинг ёшларга меҳрибонлиги, мурувватлилиги ва ёшларнинг уларга иззат-икроми каби қадриятларимиз сусая бошлайди. Бундай тажовузларга кескин зарба бериш миллий ғоя софлигини таъминлаш билан бирга маънавий янгиланиш омилларининг эркин ривожланишига ҳам кенг уфқлар очади.

Бугунги кунда жамиятимизга ёт бўлган ҳар хил оқимлар томонидан **зўравонликни, ахлоқсизликни, гиёҳвандликни, безбетлик ва беттачопарликни, шарм-ҳаёсизликни (айниқса қизлар ўртасида) тарғиб этиш** кўп миллатли Ўзбекистон халқлари турмуш тарзи ва шарт-шароитларини бузиш, тўзғитиш, миллийлик хусусиятларини йўқотиш ва тамомила бошқа йўлга буриш, бир сўз билан айтганда, тубанликни юзага келтириш мақсадига қаратилган. Бундай уринишларга йўл бермаслик, ёшларимиз онгини мақсадимизга бегона мафкура ташвиқидан асраш, биринчи навбатда, оилага боғлиқдир. Оиланинг мусаффолиги аввало, фарзандлар кўз ўнгида юз берадиган ота-она ўртасидаги ўзаро муносабатларга бориб тақалади. Модомики, айрим оилалардаги муҳит фарзандларда шахсиятпарастлик кайфиятини шакллантираётганлиги жуда ачинарли ҳолдир. Бундай ҳолатларга гоҳида маҳалла қўмиталари, уларнинг фаоллари ҳам лоқайд қарайдилар. Шахснинг руҳий олами, унинг дунёқарашини шакллантирадиган асосий омил ва маскан сифатида маҳалла аҳлининг, биринчи навбатда, фаолларининг ички дунёси нима билан озиқланаётганлигига эътиборни чуқурроқ қаратиш бугунги муҳим вазифалардан биридир. Негаки, содир этилаётган кўпчилик кўнгилсиз воқеаларнинг аксарияти айрим маҳаллаларнинг назоратсиз, эгасиздай, ўз ҳолига ташлаб қўйилганлиги оқибатида рўй бераётганлиги сир эмас.

Миллий ғоя шаклланиши ва амалиётига жиддий тўсиқлардан яна бири, Президентимиз «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» номли асарида таъкидлаб ўтганларидек, бу — **мамлакатдаги ва айниқса, атроф давлатлардаги ижтимоий таранглик (кескинлик)дир.** Мамлакатдаги кескинликни вужудга келтирувчи кучлар ва омиллар, биринчи навбатда, собиқ иттифоқнинг «тенглаштириш» даврида боқимандалик дардига мубтало бўлган ва ундан қутулолмаётган шахслар ҳамда, такрорлаш бўлсада айтиш лозимки, четда туриб ҳокимиятга интилаётган ва ўзимизда уларнинг домига тушиб қолаётган кимсалардир. Бундай уринишлар халқимизда айрим бесаранжомликни вужудга келтириши табиийдир. Бу борада халқимизда огоҳликни вужудга келтириш айни чиранишларнинг мақсад-моҳиятини ҳар бир Ўзбекистон фуқаросига етказиш, мамлакатда кескинликнинг олдини олиш ва аҳоли онгида миллий ғоя асосларининг мустаҳкам пойдеворини яратишнинг муҳим йўналишларидан бири ҳисобланади. Зеро, мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг мазкур соҳада олиб бораётган сиёсатининг одил ва халқчил томони ҳам ана шундадир. Қўшни мамлакатлар билан дўстона муносабатларни сақлаш, ҳамкорлик қилиш, тарихан шаклланган турмуш тарзлари умумий ўхшашлигининг ижобий хусусиятларини эътиборга олиш ва бир-бирларининг ички ишларига аралашмаслик, лекин, келиши мумкин бўлган бало-қазолардан қутулиш йўлида бир-бирини қўллаб-қувватлаш ички сиёсатимизнинг асосида ётиши — халқимизнинг орзу-умиди, миллий ғоямиз асл мақсадининг бир йўналишидир.

Маълумки, мамлакатимизда, статистик маълумотларга қараганда, 136 миллат, элат, халқ ва этник гуруҳларнинг вакиллари Ўзбекистон фуқароси, бир Ватан фарзанди сифатида бирлашганлар. Уларнинг ҳар бири ўз миллий-маданий урф-одатлари, анъаналари, тили, Конституциявий-ҳуқуқий тенглигига эга. Ўзбекистонда миллатлараро муносабатлар борасидаги давлат сиёсатининг натижаси — демократия тараққиётининг ҳосиласи сифатида 103 та миллий маданий марказ фаолият кўрсатмоқда. Шу йўналишда — марказлар тузиш учун — 15 та ташаббускор гуруҳ иш олиб бормоқда. Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаганларидек, **«Шу тупроқда туғилиб, шу юртга меҳнати сингган ҳар бир инсон — агар у бизнинг Ватанимизни худди биз каби муқаддас билса — Ўзбекистон фуқароси деб саналишга лойиқ»дир.** Шу тамойилга амал қилишнинг ҳаётий натижаси — Мустақиллик даврида Республика миқёсида Озарбайжон, Грузин, Немис, Рус, Турк, Қозоқ, Тожик; вилоятларда Араб, Қирғиз марказларининг раҳбарлари Ўзбекистоннинг давлат мукофотлари билан тақдирландилар. Ўзбекистонда барча миллат вакилларига тенг ҳуқуқли муносабат давлат қонуни билан мустаҳкамланганлигининг ижобати сифатида мактабларимизда 9 миллий тилда ўқитиш ишлари, 20 тилда оммавий ахборот нашрлари фаолият кўрсатаётганлигини айтиб ўтишнинг ўзи кифоядир.

Мамлакатимизда, хуллас бу борада муҳим ишлар амалга оширилаётганлигининг гувоҳимиз. Лекин, шу билан бирга, уларга етарли даражада эътибор бермаслик, назардан қочириш, лоқайд бўлиш натижаси нималарга олиб келиши шу жараённи бошидан кечирган бошқа мамлакатларнинг аччиқ тажрибасидан маълум. Шундай экан, доимо ҳушёр ва огоҳ бўлиш халқимиз онгида шаклланаётган миллий мафкура ва миллий ғоямизнинг асосий, амалий мақсадларидан биридир.

Ўрол АБИЛОВ,
Фалсафа фанлари доктори, профессор.

ҚОЗОҒИСТОН: КАТТА ХАВФНИНГ ОЛДИ ОЛИНДИ

19 ноябр куни Қозоғистон Миллий хавфсизлик қўмитаси ходимлари мамлакатнинг Шарқий Қозоғистон вилояти маъмурий маркази — Уст-Каменогорск шаҳрида 22 кишини ҳибсга олди. Улар мазкур вилоятни Қозоғистондан ажратиб олиб, "Рус ери" давлатига асос солишга уринишда гумон қилинмоқда.

Бу воқеа катта шов-шувга айланиб кетишининг асосий сабабларидан бири ушланганларнинг 12 нафари Россия фуқаролари эканлигидадир. Федерал хавфсизлик хизмати Россиянинг бу ишга умуман алоқаси йўқлигини бир неча бор таъкидлади. Айни пайтда икки мамлакат махсус хизматлари ўзаро ахборот алмашмоқда. Лекин, шундай бўлса-да, шов-шув айнан бу ишга россиялик фуқаролар алоқадорлигига бориб тақаляпти.

Бунинг яна бир сабаби ойдинлашди. Россия матбуотининг ёзишича, Новосибирск шаҳрида нашр этиладиган "Новая Сибирь" газетасининг 15 ноябр сонида "Шарқий Қозоғистондаги давлат тўнтариши" ҳақида мақола чоп этилган ва Қозоғистон махсус хизмати ана шу восита орқали исёнчиларни фош этган. Мақолани тайёрлашда газета исёнчилар гуруҳининг уч аъзоси берган маълумотларга таянган. "Новая Сибирь" муҳаррири Вячеслав Досичевнинг айтишича, таҳририятга учта йигит келиб, Шарқий Қозоғистонда одамларни гаровга олиш ва террорчилик ҳаракатлари содир этишга ҳозирлик кўраётган махфий тўда ҳақида сўзлаб берган. Ўзларини Сергей, Николай ва Евгений деб таништирган бу шахслар хизмати эвазига 1100 рубл сўраган. Эмишки, гуруҳ раҳбарлари уларни Шарқий Қозоғистонга жўнатган, лекин йигитлар ярим йўлда ниятидан қайтган. Йўлкира эса фақат бир томон учун берилган экан. Москвага қайтиб кетиш учун улар сирни фош қилишга қарор қилган.

Маълумотларга кўра, ўзини Бош разведка бошқармасининг истеъфодаги полковниги деб таништирган Виктор Пугачёв Москвада 15 кишидан иборат жанговар гуруҳ тузган. Гуруҳ аъзоларининг барчаси "оловли нуқта"ларда тажриба орттирган экан. В.Пугачёв уларга бир неча йил мобайнида Европа мамлакатларида жосуслик қилганини айтган, бунинг исботи сифатида айрим давлатларда тушган фотосуратларни кўрсатган. Бу суратлар орасида у Бенито Муссолинининг набираси, машҳур хонанда Алессандра билан тушгани ҳам бор. Табиийки, ёшлар унинг найрангига осонгина илинган.

Новосибирскка келгач, ёмон ниятидан воз кечган йигитлар қандай тўдаға аралашиб қолганини вақтида тушунгани боис, "Новая Сибирь" таҳририятига ўзларининг Москвадаги манзилларини ҳам ташлаб кетган. Газета ходимлари бу маълумотни Федерал хавфсизлик хизматининг маҳаллий бошқармасига тақдим этди.

Қозоғистонга келсак, ҳозирча расмий доиралар воқеани изоҳламаяпти. Исёнчилар ушланган пайтда давлат раҳбари Мўғулистонда эди. Ҳозир - Хитойда. У ҳамма гапни сафардан қайтганидан кейин айтишини маълум қилди. Қозоғистондан келаётган хабарларга қараганда, ҳозир бу жиноий иш бўйича барча ҳужжат ва маълумотлар Миллий хавфсизлик қўмитасидан ташқарига чиқмаяпти. Текширувлар давом этяпти. Вазият тўла ойдинлашгандагина бирор жўяли фикр билдириш мумкин.

Шарқий Қозоғистон вилояти 1932 йил 10 март куни тузилган. Майдони 283,3 квадрат километр. Маъмурий маркази — Уст-Каменогорск шаҳри. Вилоятда 1,5 миллиондан кўпроқ одам истиқомат қилади. Уларнинг 50 фоизини руслар, 48,5 фоизини қозоқлар ташкил қилади. Қолган аҳоли украин, белорус, татар, мордва, чуваш ва бошқа миллатларга мансуб. Вилоят 11 туманга бўлинган. Маъмурий марказдан ташқари, яна бешта шаҳар бор. Шарқий Қозоғистон замини нодир металларга бой. Бу ерда титан, бериллий, тантал, олтин, мис, қўрғошин ва хром қазиб олинади. Шу боис, вилоят иқтисодиётининг етакчи тармоғи рангли металлургиядир. Бу соҳада иш юритадиган ўндан ортиқ корхона мавжуд. Шарқий Қозоғистонда электр энергияси ишлаб чиқариш соҳаси ҳам яхши ривожланган. Вилоят саноати анча тараққий этгани боис, маҳаллий аҳолининг топиш-тутиши анча яхши, ишсизлик даражаси жуда паст. Бундан ташқари, дунёдаги энг йирик ядровий синов майдонларидан бири ҳисобланган Семипалатинск полигони ҳам айнан шу вилоят ҳудудида жойлашган. 1948 йилдан 1991 йилга қадар бу ерда 500дан ортиқ ядровий портлаш содир этилган.

Мана шу омилларни ҳисобга олсак, Виктор Пугачёв анча узоқни кўзлаб иш қилгани аён бўлади. Қозоғистон расмий доиралари бунга "майда жиноят" сифатида қараётган бўлса-да, аслида бу гуруҳ ниятининг замирида, ҳақиқатан ҳам, Шарқий Қозоғистон ўрнида "Рус ери" тузиш мақсади ётганга ўхшайди. Вилоят маъмурияти, ички ишлар ва хавфсизлик қўмитаси бошқармаларини эгаллаб олиб, сўнгра катта исён кўтармоқчи бўлган бу тўда Президент Н.Назарбоевнинг хорижга сафарга чиқишини кутиб юрган бўлса, ажаб эмас. Яхшики, балонинг олди вақтида олинди. Йўқса, вилоятда давлат тўнтариши бўлмаса-да, қатор террорчилик ҳаракатлари содир этилиши мумкин эди.

Анвар БОБОЕВ,
ЎзА шарҳловчиси.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ МИЛЛИЙ БАНКИ

Байрам арафасида Ўзбекистоннинг барча аҳолиси учун қисқа муддатли депозитнинг янги «2000» деб аталган турини жорий этмоқда.

- **депозит 1999 йилнинг 31 декабригача очилиб, 2000 йилнинг 5 январига қадар амал қилади;**
- депозитнинг энг кам миқдори 2000 сўм;
- депозитга бадаллар нақд пул билан ҳам, пул ўтказиш йўли билан ҳам омонатчининг ўзи ёки унинг вакили томонидан тўланиши мумкин;
- депозит бўйича фоиз ставкаси йилига 42% (ёки ойига 3,5%) миқдорида белгиланади.

NBU

Қўшимча саволларингизга (998 71) 137-62-83, 137-62-80, 137-59-42 телефонлари орқали ёки Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг исталган бўлим ва филиалидан жавоб олишингиз мумкин.

2310

КОРХОНАЛАР РАҲБАРЛАРИ ВА ФУҚАРОЛАР ДИҚҚАТИГА!

«Халқаро Телеком» акционерлик компаниясининг ҳудудий ишлаб чиқариш бирлашмаси шуни эслатиб ўтадики, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ўзининг 1998 йил 15 майдаги 210-сонли қарори билан «Телекоммуникация линиялари ва иншоотларини қўриқлаш қоидалари»ни тасдиқлаган. «Қоидалар» барча корхоналар, ташкилотлар, муассасалар ва алоҳида шахслар томонидан тўла бажарилиши шарт қилиб қўйилган.

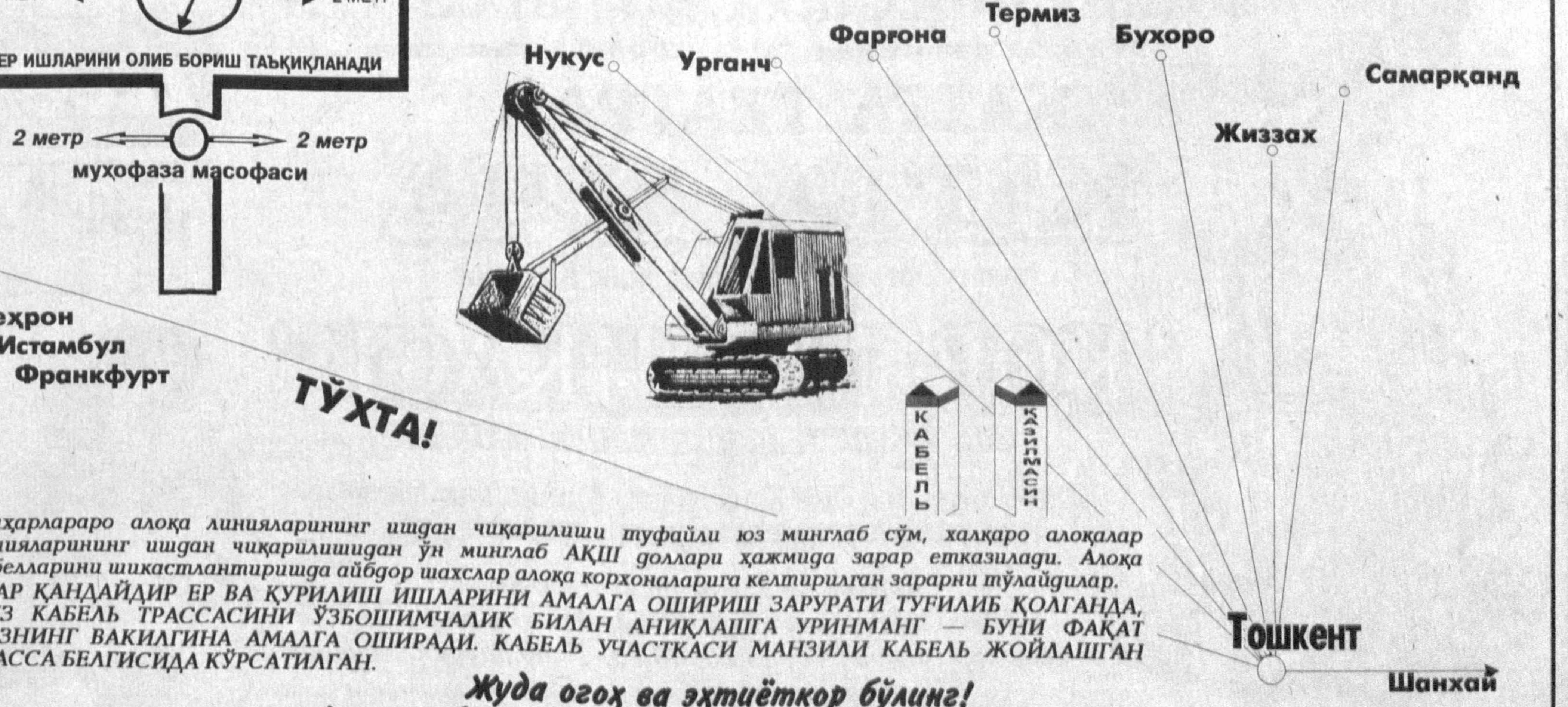

Шаҳарлараро алоқа линияларининг ишдан чиқарилиши туфайли юз минглаб сўм, халқаро алоқалар линияларининг ишдан чиқарилишидан ўн минглаб АҚШ доллари ҳажмида зарар етказилади. Алоқа кабелларини шикастлантиришда айбдор шахслар алоқа корхоналарига келтирилган зарарни тўлайдилар.
АГАР ҚАНДАЙДИР ЕР ВА ҚУРИЛИШ ИШЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ЗАРУРАТИ ТУҒИЛИБ ҚОЛГАНДА, СИЗ КАБЕЛЬ ТРАССАСИНИ ЎЗБОШИМЧАЛИК БИЛАН АНИҚЛАШГА УРИНМАНГ — БУНИ ФАҚАТ БИЗНИНГ ВАКИЛГИНА АМАЛГА ОШИРАДИ. КАБЕЛЬ УЧАСТКАСИ МАНЗИЛИ КАБЕЛЬ ЖОЙЛАШГАН ТРАССА БЕЛГИСИДА КЎРСАТИЛГАН.

Жуда огоҳ ва эҳтиёткор бўлинг!
Алоқа кабелларини шикастлантиришга йўл қўйманг!

1408

Хоразмнинг
ифтихори бошингдадур,
Азиз боши мағрур
болам қайрилма.
Боболарнинг руҳларини
шодмон этиб,
Жажжи ўғлон,
чўгирмангдан айрилма.

Бахтиёр ЮСУПОВ
сурат-лавҳаси.

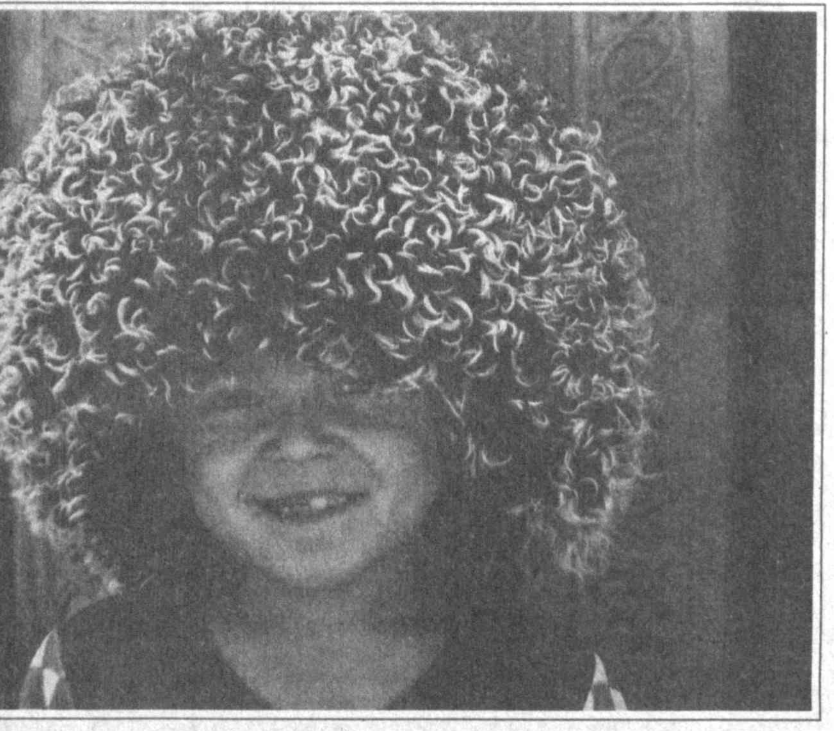

Оролбўйи диёридаги энг пешқадам туманлардан бири ҳисобланган Элликқалъада иқтисодий ислоҳотлар тобора чуқурлашиб бормоқда. Саноат ва қишлоқ хўжалиги билан бир қаторда ижтимоий инфратузилмани фаол таркиб топтириш борасида ҳам кутилган натижаларга эришиляпти.

ЭЛЛИКҚАЛЪА ЭЛИДАГИ БЕШ ҚУВОНЧ

Куни кеча туманда бирданига беш қувончли воқеа юз берди: қадимий Қиличинок қишлоғида айни кунларда таваллудининг 175 йиллигини бутун туркий халқлар нишонлаётган ажойиб шоир Ажиниёз номига қўйилган боғ ташкил этилди. Иккинчидан, айнан ана шу қишлоққа кираверишда, қайта тикланаётган Буюк Ипак йўли четида қариялар чойхонаси фойдаланишга топширилди. Эндиликда пиру бадавлатлар ҳамда олис манзилларни кўзлаган меҳмонлар бу ерда миллий таомлардан баҳраманд бўладилар.

Қиличиноқдаги тантаналар Қуйи Амударё воҳасида маълум ва машҳур бўлган Амиробод қишлоғига кўчди. Мазкур қишлоқда, Оврупо билан Осиёни боғлайдиган катта йўл четида, замонавий дўконлар, ошхона, маиший хизмат нуқталари каби барча қулайликларга эга гузар эл ихтиёрига берилди.

Шундан сўнг «Дўстлик» қишлоғида 844 ўринли замонавий мактаб биноси келажагимиз эгаларига тортиқ қилинди. Меъморчиликнинг энг сўнгги талабларига жавоб берадиган, барча зарур жиҳозлар, ўқув жараёни учун зарур ускуналар билан таъминланган бу бинода ўғил-қизларимизнинг яйраб илм олишлари учун барча шароитлар муҳайё.

Шунингдек, Элликқалъада аҳоли дастурхонини безайдиган сара маҳсулотлар ишлаб чиқараётган «Бўстонсутконсервавино» корхонасининг янги қувватлари фойдаланишга топширилди. Бир неча турдаги сархил маҳсулотлар биринчи бора харидорларга ҳадя этилди.

Айнан шу куни Элликқалъа тумани савдо тизими тарихида янги саҳифа очилди, десак муболаға бўлмайди. «Элтекс» ҳиссадорлик жамияти ўз сармоялари эвазига Бўстон шаҳрида беш қаватли хушбичим супермаркет биноси қурган эди. «Ўзбекбирлашув» ҳиссадорлик компанияси тасарруфида иш бошлаган мазкур супермаркет харидорлар учун ўз эшигини очди. 500 турдан ортиқ озиқ-овқат маҳсулотлари, халқ истеъмоли моллари, уй-рўзғор ашёлари мижозларга ҳавола қилинган. Бу ерга ташриф буюрган киши ўзини жаҳоннинг энг илғор мамлакатлари савдо нуқталарида бўлгандек ҳис қилади.

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЯХШИ НИЯТ БИЛАН...

«Агар қудратимизга шак-шубҳа қилсанг, биз қурган иморатларимизга боқ...» Бу соҳибқирон бобомиз Амир Темурнинг Оқсарой пештоқига битишни буюрган муборак сўзларидир. Ва ҳақиқатан ҳам улуғ бобомиз қурдирган Шоҳи-Зинда, Гўри-Амир, Бибихоним ёдгорликлари, Шердор, Улуғбек мадрасалари ҳамон виқор билан савлат тўкиб турибди. Биз боболаримиздан мерос бўлиб қолган бундай ёдгорликларимиз билан, албатта, фахрланамиз. Аммо уларни авайлаб сақлаш, таъмирлаш бизнинг бурчимиздир. Бунинг учун архив материалларини ўрганиш ва бу ёдгорликларни меъморлик илми нуқтаи назаридан доимий кузатиб турмоқ лозим.

Мавжуд ёдгорликлар мажмуа сифатида археологик, тарих ва санъатшунослик соҳаларида анча чуқур тадқиқ қилинган. Бироқ уларнинг муҳандислик қурилма (конструкция) асослари ҳали ўрганилмаган десак, янглишмаймиз. Ахир иншоотнинг мустаҳкамлиги, асрлар оша қад кўтариб, кўркам туриши айнан мана шу қурилма асосларига боғлиқ.

Манбаларда кўрсатилишича, Ўзбекистон ҳудудидаги тарихий, меъморчилик обидалари асримизнинг бошларида қирқ мингдан ортиқ экан. Бугунги кунда эса уларнинг сони етти мингтадан иборат. Буларнинг кўпчилиги жаҳон аҳамиятига молик бўлиб, халқаро ЮНЕСКО ташкилоти рўйхатидадир. Ватанимиз мустақилликка эришгандан кейин меъморий ёдгорликларимиз қадр-қимматини, улар бизга ўзлигимизни эслатиб турувчи қадриятлар эканлигини чуқурроқ англай бошладик. Қатор ёдгорликларни таъмирлаш ишлари бошлаб юборилди. Аммо бизнинг назаримизда, ҳали эътибордан четда қолаётган иншоотлар анча.

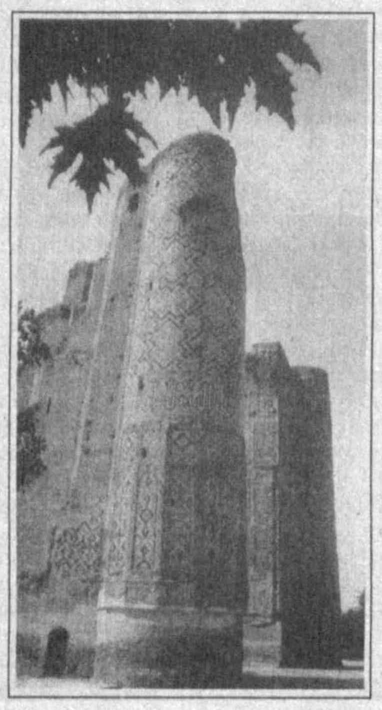

Ҳар қандай ноёб тарихий иншоотни қайта таъмирлашдан олдин унинг муҳандислик тарихи, техник ҳолати, ёрилиш, оғиш тезлиги, юк кўтариш қуввати аниқланади. Сўнгги йилларда Тошкент Архитектура-қурилиш институтининг бир гуруҳ мутахассислари Шаҳрисабздаги Оқсарой аркининг муҳандислик муаммоси бўйича самарали илмий изланишлар олиб бордилар. Бу иншоот биринчи марта ўта сезгир сейсмик асбоблар билан кузатилди, заминнинг ҳолати, аниқ геодезик ва гидрологик ўрганишлар натижасида охирги пайтларда бузилишнинг (деформация) ошиши сабаблари аниқланди ва натижада иншоотнинг бир пештоқини тиклашнинг конструктив ечими ишлаб чиқилди.

1999 йилнинг бошларида Германиянинг Веймар Баухауз қурилиш университети билан Оқсарой иншоотининг арклари деформацияси сабабларини аниқлаш устида илмий изланишлар олиб бориш мақсадида шартнома туздик. Германиялик олимлар Франк Вернер ва Йохан Шварцлар Ўзбекистонга ташриф буюрдилар.

Асрлар оша инсон манфаати учун хизмат қиладиган транспорт воситалари мукаммаллашди. Поездлар, ердан катта куч билан кўтариладиган самолётлар, трамвай, троллейбус, автобуслар, юк машиналари пайдо бўлди. Уларнинг ҳаракати албатта, олдинги от аравадан фарқли равишда улкан иншоотларнинг асосига доимий сейсмик таъсир кўрсатиб туради. Ва натижада заминда чўкиш, иншоотларда эса аста-секинлик билан дарз кетиш бошланади.

Мазкур қўшма экспедициянинг мақсади эса замин қатламларини ўрганиш, бино дарзини кенгайишдан тўхтатиш ва эришилган натижаларга таяниб, таъмир ишларини бошлашга шароит яратиш эди. Шу мақсадда германиялик олимлар ер қатламларидан намуналар олдилар. Бу намуналар ўрганиб чиқилгандан кейин, бино инқирозини тўхтатиш, заминни мустаҳкамлаш мақсадида ерга зарурий кимёвий қоришмалардан инъекция муолажалари ўтказиш назарда тутилмоқда. Олинаётган натижалардан нафақат илмий хулосалар чиқарилмоқда, балки бўлажак меъмор талабаларга ўқув жараёнида ўргатилмоқда. Шунингдек, иқтидорли талабаларимиздан бир нечасини Веймар Баухауз университетида таҳсил олишга жўнатишга тайёргарлик кўрмоқдамизки, бу ҳам келажакда қадимий обидаларимизни таъмирловчи муҳандисларимиз кўпайишига замин яратади, деб ўйлаймиз.

Хуллас, мақсадимиз Оқсаройнинг нурай бошлаган пештоқ ва аркларини қайта тиклашдир. Барча саъй-ҳаракатларимиз ана шу мақсадга йўналтирилган.

К.АБДУРАШИДОВ,
профессор.
Р.ЮСУПОВ, доцент.

Спорт

ЎЗБЕКИСТОНЛИКЛАР ОЛДИНГИ САФДА

Тошкентда баскетбол бўйича "NTKE OPEN" учинчи анъанавий халқаро турнир бошланди. Унда Ҳиндистон, Қозоғистон, Россия, Украина ва Ўзбекистон спортчилари қатнашмоқда.

Турнирнинг учта учрашуви бўлиб ўтди. Ҳозирча ҳиндистонлик баскетболчилар устидан 77:57 ва Қозоғистоннинг ЦСКА командаси устидан 98:95 ҳисоби билан ғалаба қозонган Ўзбекистоннинг МҲСК командаси етакчилик қилмоқда.

Ҳиндистонлик баскетболчилар Украинанинг "Будивальник" командаси билан бўлган учрашувда 70:124 ҳисоби билан ютқаздилар.

Турнир доирасида журналистлар ўртасида ҳам мусобақалар бўлиб ўтади.

(ЎзА)

МЕБЕЛЬ

СИЗНИНГ ХОНАДОНИНГИЗ УЧУН

БУЮРТМАЛАР БЕВОСИТА ИТАЛИЯ ВА ПОЛЬШАДАН КАТАЛОГЛАР БЎЙИЧА ЕТКАЗИБ БЕРИЛАДИ. УЙГА ЭЛТИБ БЕРИШ ВА ЙИҒИШ ТАЪМИНЛАНАДИ.

МАНЗИЛИМИЗ: ФУРҚАТ КЎЧАСИ, 5-КОРПУС.

Тел. (371) 144-27-15.

Ц@2196

КОРХОНА ВА ТАШКИЛОТЛАР РАҲБАРЛАРИ, ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

- *Ихтисослаштирилган «Ўзэлектркабелсавдо» очиқ ҳиссадорлик жамияти Ўзбекистон бозорида муассаса, корхона ва ташкилотларни электротехника ва кабел маҳсулотлари билан ўттиз йилдан ортиқ давр мобайнида таъминлаб келмоқда.*
- *Ташкилотингизнинг равнақини ўйласангиз, биз билан ҳамкорлик қилинг, 2000 йилга шартнома тузинг. Керакли маҳсулотларни Сизга қулай вақтларда ва бозор нархларидан арзон ҳолда, зарур миқдорларда етказиб берамиз.*
- *Шўъба корхоналаримиз Сизга зарур бўлган ҳар қандай маҳсулотни келишилган нархларда, шартнома асосида 2000 йилда етказиб беришга тайёр.*

Юқори малакали мутахассисларимиз Сизга зарур бўлган ҳар қандай йўлланма ва маълумотларни беришга қодир.

Бизнинг манзилгоҳимиз:
700094, Тошкент шаҳри, Мўйноқ кўчаси, 135.
Мўлжал: Фарғона йўли кўчаси, «Оқ уй» бекати.
Мурожаат учун телефонлар:
қабулхона: 8-371-90-77-35. Факс: 8-371-90-73-84

2213

ЧОРЛОВ

Кўшхабар

Қаршида ажойиб бир удум бор. Бошқа хонадонга келин бўлиб тушган қизини ота-онаси ўзи туғилиб-ўсган хонадонига эмин-эркин келиб кетиши учун чорлайди. Қаршиликлар шевасида бу «чаллади» дейилади. Қарши шаҳрининг Беглар маҳалласида бўлиб ўтган «чаллади» янаям қизиқарли бўлди. Чунки бундан уч йил муқаддам шаҳардаги кўзи ожизлар мактаб интернатига ўқитувчи бўлиб келган америкалик Алрик ҳамда голландиялик Рияно яқиндагина турмуш қуришган канадалик ёшлар Миллер ва Женеферни «чаллади». Миллий зар либослар кийган келинчак Женефер ўзбек қизларига жуда-жуда ўхшаб кетди. Энг муҳими, шу куни улар билан бутун маҳалла аҳли бирга бўлди, бирга ўйнаб-кулди. Маҳалла аҳлига хорижлик келин-куёвнинг ўзбекона муомаласи, мулозамати, кийиниши, келин саломи, барча-барчаси ёқиб тушди.

ҚАШҚАДАРЁ БУ, ҚАШҚАДАРЁ

Америка Қўшма Штатларининг Ўзбекистондаги элчихонасининг котиби Барбара Кейтс хоним бир неча кун давомида Қашқадарёда бўлди. Шўртан газ-кимё мажмуида олиб борилаётган ишлар билан танишди. Тадбиркорлик ва кичик бизнес қандай йўлга қўйилганлиги билан қизиқди. «Тадбиркор аёллар» уюшмасининг ишини синчиклаб кузатди. Вилоят ҳокими Ш. Бегматов билан учрашди. Қарши ва Шаҳрисабз шаҳарларининг тарихи ва бугуни, айниқса, ободонлаштириш ишлари уни ҳайратда қолдирди. Бир тарафи тоғ, бир ёни боғ, чўлу ўрмондан иборат бўлган воҳани кезган дипломат хоним ҳайрат ичра «Қашқадарё бу, Қашқадарё!» дея меҳр билан ўзбекона лутф қилди.

Н. РАВШАНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

3-МИНГ ЙИЛЛИККА БАҒИШЛАНАДИ

1999 й. 27 декабрдан 2000 й. 9 январгача

КАТТА ТЕАТРДА КАТТА АРЧА

Анвар Эргашев ва Ҳайдарали Қосимов

"ҚОР МАЛИКАСИ"

АНДЕРСЕН ЭРТАГИНИНГ ЯНГИ ТАЛҚИНИ

Катта театрнинг Пол Ян ва унинг "Ян интернейшнл" фирмаси билан ҳамкорликдаги саҳналаштируви.

Қорқиз, Скруж амаки, Несквик ва бошқа афсонавий қаҳрамонлар билан учрашасиз.
Томошалар соат 11.00, 13.00, 15.00, 17.00 ларда бошланади.
Чипталарни фаол сотиш бошланди.

Касса ҳар куни соат 9.30 дан 19.00 гача ишлайди. Тел. 133-90-81.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девони жамоаси Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Тимур Аъзамович Алимовга волидаи муҳтарамаси
РАҲБАРХОН аянинг
вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Президиуми, физика-математика ва техника фанлари комплекси Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, физика-математика фанлари доктори, профессор Турсун Абдураҳимович Азларовга рафиқаси
Муножат АЗЛАРОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур тазия изҳор қилади.

Ўзбекистон Бадиий Академияси Санъатшунослик илмий-тадқиқот институти жамоаси институт катта илмий ходими, санъатшунослик фанлари номзоди Саодат Агзамовна Хўжаевага онаси
Раҳбар АЛИМОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Қашқадарё комплекс лойиҳа-қидирув экспедиция жамоа корхонаси аъзолари шу корхона бошлиғи Адаш Ҳамроевга падари бузруквори
НАЗАР бобонинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
А. ЖАББОРОВ,
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
Л. ПАК,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34;
Ҳуқуқ — 136-07-94;
Иқтисодиёт — 136-36-65;
Қишлоқ хўжалиги — 136-37-85
Маънавият ва маърифат — 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар — 132-12-08;
Халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 0911, 23276 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

Газета PENTIUM-II mmx компьютерида терилди ҳамда операторлар **С. ЛУКИН** ва **Ж. ТОҒАЕВ** томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — **А. ОРИПОВ.**
Навбатчи муҳаррир — **А. АБДУБАННОПОВ.**
Навбатчи — **М. ҚОСИМОВА.**
Мусаҳҳиҳ — **Ш. МАШРАББОЕВ.**

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00
топширилди — 22.30
1 2 3 4 5 6